

MAGYAR LAPOK

* KERESZTÉNY * NAPILAP *

Igazgató és felelősszerkesztő:
DR PAAL ARPAD

NAGYVARAD

Főmunkatárs:
DR GYARFAS ELEMER

Tomboló lelkesedéssel fogadta a Székelyföld népe a bevonuló magyar honvédeket

Befejezte Erdély megszállását a honvédhadsereg

Szeretnénk kiállni Erdély legmagasabb hegyére, mint a székely kiképzők és úgy hirdetni világga: halljad havas, halljad! A magyar honvéd sereg ma befejezte Erdély elfoglalását! Halljad havas, halljad, mátlól kezdve nincs határ szép Magyarország és a Székelyföld között! Halljad havas, halljad és zengd vissza ezerszavu visszhangoddal, hogy a csiki medencében, Kézdiszékelyen, Udvarszékelyen, a Küküllő mentén, a sóvidéken, Kalotaszeg környékén és mindenütt, ahol székely szó hangzik: Horthy katonái visszahozták az igazságosságot, a békeséget, a szeretetet, a jogrendet. Halljad havas, halljad: román csendőrök basáskodása előtt nem kell többé meghunynyászoknod s ha élces székely szóval figurázod a beszéded, senki sem fog többé gyanakodással, ellenségeskedéssel rád tekinteni. Zöldebek lesznek a boróka-bokrok, a havasi törpefenyők, hatalmasabbak a tölgyek, zúgóbbak a fenyvesek, az ülmadár kevesebb kárt fog tenni és ha vasárnapi misére mennek, nem némítja el senki ajkatokon az édes, szép magyar fohászkodás énekeit. Nem lesz bűnjellé a székely varrottas, nem tör össze senki bosszúból szép, írásos cserépeiteket, a fonóban kevesebb lesz a kétkedés és talán még a pityóka is bővebben ereszt majd a magyar nap sugara alatt. Halljad havas, halljad! Véget ért a húsz esztendő kálvária s a könnyel, vérrel áztatott székely földet boldog munka áldott verejtéke fogja öntözni. Halljad havas, halljad: Erdély felszabadult!

Az utolsó területsáv megszállása

Budapestről jelentik (MTI): A Magyar Királyi Honvédsereg főnöke jelenti 1940. szeptember 13-án reggel 9 órakor: Csapataink ma reggel 7 órakor megkezdték az utolsó területsáv megszállását.

Székelyudvarhelyről jelentik (MTI): A Székelyföld népe mindenütt tomboló lelkesedéssel fogadta a bevonuló honvédeket. Székelyudvarhelyre csütörtökön, 12-én délután vonultak be a magyar csapatok. A város főutcáját és piacterét zsúfolásig megtöltötte a hatalmas tömeg, melyet 20—30 ezer főre lehetett becsü-

lni. Az emelvény zászlókkal díszített és nemzeti színű lepellel leborított talapatát a Szentkorona mása díszítette. Itt állott meg a vezénylő tábornok. Az ünnepség a Himnusszal kezdődött, majd az egyházak vezetői és a magyarság különböző rétegeinek a képviselői üdvözölték a vezénylő tábornokot és a bevonuló honvédsereget. Ezután mindenki a maga templomába vonult, hogy résztvegyen a hálaadó istentiszteleten. A város egyetlen zászlóerdő volt. Síró-kacagó emberek boldogan ölelték egymást. A felejthetetlen napot este lampionos menet és szerenádj zárta le.

Magyarország kormányzója vasárnap ünnepélyesen bevonul Kolozsvárra

Erdély fővárosában túlaradó boldogsággal és örömmel értesültek arról, hogy Magyarország kormányzója vasárnap ünnepélyesen bevonul Kolozsvárra. A vasárnapi ünnepségekre különvonatok indulnak a fővárosból, ezen utaznak a miniszterek, államtitkárok, a minisztériumok vezető tisztviselői, a törvényhozás tagjai, a közigazgatás vezetői, a társadalmi egyesületek küldöttségei és a sajtó képviselői.

A magyar-román határmegállapító bizottság közvetlen tárgyalásai.

Budapestről jelentik: A bécsi döntőbírósi határozat az új határnak a helyszínen való pontos kijelölése céljából magyar-román határmegállapító bizottság felállítását rendelte el. Az állami főhatóság változásából adódó és a döntőbírói határozatban nem szabályozott kérdések rendezését pedig a

magyar és román kormány között folytatandó közvetlen tárgyalások elé utalta. A határmegállapító bizottság megalakulására és a közvetlen tárgyalások felvételére a magyar kormány meghívására Pop Valér vezetésével román bizottság érkezik Budapestre és szeptember 14-én találkozik a külügyminisztériumban a magyar küldöttséggel. Az állami főhatóság változásából adódó kérdések rendezésére vonatkozó tárgyalásokat magyar részről Vörösmarty János rendkívüli követ és meghatalmazott miniszter vezetésével tárgyaló bizottság fogja folytatni. Ebben a bizottságban valamennyi minisztérium, valamint a vezérkar, a Magyar Nemzeti Bank, az Államvasutak és a Posta vezérigazgatóságának képviselői foglalnak helyet. A határmegállapító bizottságot magyar részről vezér Nádai István altábornagy vezeti.

(Tudósításunk folytatása a 3-ik oldalon)

Ünnepek és hétköznapiak

(S. Gy.) Ünnepeink minden reggel mikor kimegyünk az utcára, boldogan látjuk, hogy nem álom, hanem valóság, hogy hazatértünk ezeréves hazánkhoz. A boldogság szünni nem akaró ünnepeket kíván. Nem három nap, három hét is kevés volna örömhöz lelkesedésünk kifejezéséhez.

De jönnek a hétköznapiak, a munkás hétköznapiak. Számba kell vennünk feladatainkat, terveket kell kovácsolnunk a szebb magyar jövő felépítésére. Teendőinket az első napok örömmámorában még nem látjuk világosan. Egyelőre csak itt-ott vetődik fel az ujjáépítés legsürgősebb kérdése.

Az új határok kettévágták Erdélyt. Bármennyire fájdalmas is, hogy Erdély magyarságának csak háromnegyed része kerülhetett haza, vér nélkül történt és ha mindannyian bíztunk is a magyar vértéségekben, ne felejtsük el, hogy a visszacszerzés legalább annyi fiatal magyar életbe került volna, mint amennyi most az új határokon kívül könnyes szemmel figyeli a rádiót, a hazatért magyar városok kitérő örömet.

Csodáljuk a magyar honvédeket, de még jobban meglep az a szervezethez és pontosság, amivel a honvédség után a vasut, a posta, a gazdasági élet és közegészségügy szervei dolgoznak. Alig pár órával csapataink átvonulása után, a Nemzeti Bank autója már kicsomagolt, a posta már helyén volt, a telefonpalotában már ott volt Budapest telefonkönyve.

A magyar honvédség a történelem folyamán bebizonyította, hogy mire képes és ha a sors úgy kívánja, bebizonyította most is, hogy nem ismer akadályt, de a magyar jövő munkásai, kik a belső életet szervezik meg, csendben dolgoztak és csodálattal látjuk, hogy pár nap alatt mire képesek. A honvédség páncélvonata alig haladt át egy állomáson, már ott van Horthy István a MÁV elnöke csapatával, a magyar vasutasokkal és az utolsó órházra is kijelölt ember rögtön átveszi a szolgálatot. Pár nap alatt talán nagyobb rend lesz, mint amire az idegen uralom 22 év alatt képes volt. A magyar szervező erő a szebb jövő biztosítója.

A székelyföld vasut nélkül maradt. Pár hónap alatt helyre áll a vasúti összeköttetés. Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár—Dés—Déda—Gyergyószentmiklós—Csikszentmárton—Sepsiszentgyörgy vonalon gyorsvonatok fognak rohogni. A székely körvasut nagy kerülője helyett az új határok ellenére is a Székelyföld bekapcsolódik a magyar gazdasági életbe.

Fontos ez a vasut, mert a Székelyföld népelesége, nem megy idegenbe munkát keresni, hanem Északkelet-Erdélybe, ahol emelni fogja a magyarság számarányát és gazdasági erejét. A magyar posta már összeköt minket a trianoni határ által elszakított testvéreinkkel. A magyar rendőrség megtisztogatja az átvett megyéket. Nemsokára megnyilthatnak előttünk is a határok és várva-várjuk a napot, hogy a honvédség után keblünkre ölthessük elszakított testvéreinket.

A Romániában maradt magyarság Aranyosszék és Hétfalu kivételével inkább szörványközségekből és Brassó, Arad, Temesvár ipari munkásságából áll leginkább. Ők is haza fognak térni. Vagy

gy, vagy úgy! Egyelőre munkaalkalmat kell teremteni. Ki kell aknázni a Székelyföld gazdag ásványi kincseit. Kolozsvár, Nagyvárad, Dés, Szatmár, Beszterce, Zilah városokban magyar ipari központokat fejleszteni, hogy jusson kenyér mindenkinék, ki eddig idegen vállalatok, idegen városok keserű kenyerét ették.

Legyünk őszinték. Az ünnepnapok után eszünkbe jut a kenyérkérdés is. A szórványközségekben az amúgy is kevés földet az otthonmaradt testvére bizzák és a fiatalabb testvérek batyujukkal elindulnak Váradra, Kolozsvárra, vagy 30 nap múlva, ha megnyílik a határ, tovább nyugatra. Mi erdélyi fiatalok halkán megkérdezzük egymást, vajjon van-e odaát a Kegyelmes urak között, akik az ország sorsát intézik, olyan, aki majd gondol reájuk, hogy legalább munkát kapjanak? Kérdezzük, lesz-e, aki gondját viselje a sok egyetemi hallgatónak, kik kopott táskával a kezükben megjelennek, vagy most csomagolnak és búcsút vesznek családjuktól, hogy nekivágnak álmaik tündérországnak, a rögzös magyar jövőnek?

Mi törődünk velük, megosztva szálalásunkat, ha szükséges ruháinkat is, de az öröm és lelkesedés napjai után jönnek majd a hétköznapiak, jön az a kérdés, hogy miből és hogyan fog ottmaradt családjuk pénzt küldeni, mikor maguknak sincs elég. Gondoljunk rájuk idejében. Amíg 22 évig együtt voltunk, kialakult hennünk a közösség és egymásra utaltság érzése. A bécsi döntés kettévághatta Erdély testét, de Erdély szellemét, mely a határok s bérceink fölött él, semmi sem szüntetheti meg. Hiába írja Nyíró József vigasztaló szavait a Romániába maradtakhoz. Húsz év elég volt, mondják, nem bírjuk tovább és jönnek.

De sokan vannak, akik örhélyükön maradnak tovább, bármilyen sors is vár reájuk. Könnyes szemekkel őrizni odaát Erdélyt, őrizni tovább a magyar szellemet, a magyar jövőt. De Bukarest, Medgyes, Brassó, Temesvár székely kolóniái, egyre nagyobb csoportokban térnek haza. Magyarságuk töretlen, sokan közülük más politikai elgondolások alapján képviselték el a jövőt. Ezekhez tömegszállításokra el kell mennünk, hogy öntsünk lelket heléjük és a közénk sompolygott félrevezető eszméi helyett az új és szabad magyar élet hitét elvigyük nekik. Vigyük el nekik azt a keresztény gondolatot, mely egyre jobban kibontako-

zik és a magánélet parancsain kívül a szociális és gazdasági életre is kötelező lesz. Vigyük közéljük a népiség gondolatát. Megpróbáltatásaikban tanulják meg, hogy mint ahogy az egyént összeköti a család vérségi, szétbonthatatlan kapcsolata, úgy a családokat is összeköti a népiség köteléke. Ahogy Kaintól számonkéri az Ur cselekedetét, ugyanúgy számonkéri a gazdasági élet Kainjaitól is. A népi gondolat nem politikai fogalom, a népiség gondolata élettani való-

ság, vérségi kapcsolat. Jut kenyér a többi népeknek is, de az első darab testvéreinknek jusson.

Csak ebből a testvéri összetartozásból születhetik meg a megnagyobbodott haza belső ereje.

Honvédeink honfoglalása után induljon el útjára a gazdasági és szellemi honfoglalás is. A magyar közösség vérségi és szociális közösség, melybe beleszületik az ember, melyben nem lehet elégedetlen és lázadó magyar.

Hirdetmény

A CFR vasúti arcképes igazolványok és bérletjegyek használata a felszabadult erdélyi vonalakon

1. A felszabadult erdélyi szolgálati főnökségeknél visszamaradt volt CFR alkalmazottak, valamint nyugdíjas vasúti alkalmazottak és ezek családtagjai, birtokukban lévő, 1940. évre érvényesített arcképes igazolványukat, a szolgálati főnökségek, illetve a nyugdíjasoknál a nyilvántartó állomások, a szolgálati főnökségek bélyegzőjével, továbbá a szolgálati főnök aláírásával érvényesítik.

Az így érvényesített vasúti arcképes igazolványok alapján, személyzeti jegyet lehet váltani.

Az igény jogosultaknak szabadjegy betétfüzetrel való ellátására intézkedés később történik.

2. A CFR által kiszolgáltattott éves, fél éves és vonal bérletjegyeket a további intézkedésig a MÁV érvényeseknek fogadja el, de csak a felszabadult erdélyi vonalakon és csak az alábbi feltételek mellett:

a bérletjegy-tulajdonosok kötelesek bérletjegyeiket valamelyik nagyobb felszabadult erdélyi állomáson érvényesítés miatt lebélyegeztetni és aláírni az állomásfőnökkel, miután azt előzően bemutatják az illető állomáson nyilvántartás céljából.

Az így érvényesített CFR bérletjegyek kizárólag csak a felszabadult erdélyi vonalakon — 1940. október hó 15-ig érvényesek.

3. A CFR által kiadott havi bérletjegyeket, félúru havi bérletjegyeket és munkás heti je-

gyeket, valamint tanuló bérletjegyeket a MÁV érvénytartalmuk lejártáig érvényeseknek fogad el.

4. A tisztviselői arcképes igazolványokra kedvezményes (félúru) jegyet, csak az Üzletvezetőség kiadandó külön rendelete alapján lehet kiszolgáltatni.

5. A MÁV által kiszolgáltattott összvonalas, illetve keleti vonalcsoporthoz bérletjegyek a felszabadult erdélyi vonalakon ezidőszent nem érvényesek.

Nagyvárad, 1940. szeptember hó 13-án.

AZ ÁLLOMÁSFŐNÖKSÉG.

Erdélyi József

első nagyváradi keresztény

címer- és címfestő

Nagyvárad, Fekete-sas

I. emelet 48 szám. (Zöldfa-utcai bejárat.)

Keresztény felekezeti intézményeknek 30 százalékos árkedvezmény

Jegyzetek a nagy ünnepünk margójára

Még nem tértünk magunkhoz abból az édes bódulatból, amit 1940. szeptember 6-ika jelentett nekünk váradiaknak. Még mosoly ragyog az arcunkon, amikor egy magyar formaruha öltök elénk, legyen az katona, vagy a magyar vasutasoknak rég megszokott egyenruhája. Szabad tehát ismét Váradon a magyarszó. Felszabadultunk. A felszabadulás nagy ünnepének epizódjai lassan eloszlanak. Jegyezzünk fel belőle néhányat.

Augusztus 30-án megtörtént a bécsi döntés. Hevesebben vert ekkor Váradon minden magyar ember szíve. A magyarság vezetői előtt felpattant az ünnepre készülődés szükség, de a 21 éves elnyomatás kiölte minden kezdeményezés bátorságát. A sziguranca börtöne és a kolozsvári hadbíróóság réme megtörte a gyors elhatározás ütemét és csak suttogva mertek beszélni arról, hogy valahogyan szervezkedni kell.

A kezdet bátortalanágán egy ember vágott keresztül, aki minden magyar megmozdulásnak lelke volt eddig is, sürgetvén, hogy most már meg kell nyitni a magyar házat, ahol hely van, ahol nagy ünnepünk megrendezéséhez szervezni lehet a szükséges tömeget s a pár nap múlva reánk köszöntő nagy ünnep örömeinek gáttörő hullámaival méltó keretek között a Főméltóságú úr elé lehet vezetni.

Drága volt minden perc, amely az ünnep megrendezéséig rendelkezésünkre állott. Viharos volt a szászhuszas tempóban pergő gyűlés, amelyen a program készült. A felmerült tervek és szereposztások viharában, csak az igazmondás vághatta ki az utat.

Ez az ember átvezette minden akadályon a műsor-megállapító és rendezés-előkészítő gyűlést és talán senki sem dicsért még rövidebben és igazabban, mint aki a gyűlés végén kiáltotta be a zárószavak közé: „Medvigy Ferenc te a váradi magyarság élő lelkiismerete vagy!”

Az előkészítő bizottsághoz egymásután érkeztek szebbnél-szebb versek, ódáikba foglalt nemes gondolatok.

Kakas Erzsébet urinő Budapestről sietett hozzánk az alábbi szép köszöntővel:

KÖSZÖNTŐ
(a felszabadító magyar csapatok hovenulására)

Megjöttetek várva-várt vitézek
Élő valóság lett a hit s remény.
Húsz évi szörnyű szenvedés után
Felénk lobog a magyar fátyalfény.

Széttrétek a rablincseket...
Ujjong a lelkünk... Nagyvárad szabad!
Szent László király dicső főterén
Magyar honvédek állnak sorfalat.

Megértettétek végső sóhajunk.
Erdély üzent; hogy gyertek már hazai
S ledöntötte a gaz határokat
Szent igazságunk döngető szava.

Halljátok-e a szívünk hogy dohog?!
Örömmámortól csillog a szemünk.
S akik elmentek, nem bírták tovább,
Az ő lelkük is itt van most velünk.

Alleluját zúgnak a harangok.
Magszúnt a könny, s az átkos hallgat.
Alleluját zengedez a lelkünk...
Eljött a nagy magyar Felátmadás!

Egyszerű iparos asszony állított be, gyönyörűen himzett zászlóval. Kis lobogóformán domborodott a gyönyörűen himzett címer. Csak annyit engedjünk meg, hogy ő tarthassa a

disztribúción, — kérte a bizottságtól. — Mennyi álmatlan éjen át himezte.

A tribünön ott diszlett a Főméltóságú úr mellszobra Máthé József nagyváradi szobrászmester műve. Talán soha nem kerül vissza a szobor mestere a kolozsvári fellegrárból, ha a minden után kutató román rendőrség munkája közben rajtaüt.

A Szent László-tér disztribúción a sorakozó közönség közt megjelenik Hlatky Endre. Jaj, de nehéz így írni a nevé, amikor őt Váradon mindenki Hlatky Bandinak hívja. — Bizony régen volt, amikor Hlatky Endre utoljára itt járt a Szent László-téren. Az 1918-as forradalom hozta vissza a frontról, mint fiatal tüzérőnként és pár hét múlva tovább sodorta a letűnt szomorú idők vihará.

Magyar szíve megmutatta neki, hol van a helye. A kommun alatt a szegedi kormány mellett működik már és a szülői háznál dédelgetett, féltett fiú, mint kemény férfi vágja azóta a magyar igazság előhaladásának útját.

Huszonkét év után itt van ismét. A Szent László-tér ugyan megváltozott. Eltűnt a szent király szobra, el a piaci árusok. De megváltozott Te is Bandi. A szorgalmas jogászból lett, vékony tüzérekadét helyett, ott a tribünön egy peccakos hácsít ölelgetnek régi váradi barátai mint Hlatky Endrét, kinek nevét az egész ország ismeri már.

Hanem a szemed fiatalos hévvel ég és benne ragyog aranyos jó lelked. Be jó volna, ha itt maradhatnál ismét köztünk, régi városodban, melynek nagygyá tételén annyit dolgozott már egy másik Hlatky Endre is; néha! édesatyád.

A tündériesen törékeny bájos Dévald Lászlóné ünnepi köszöntőjében volt egy olyan megkapó gondolat, mely még alig hangzott el fejedelm' köszöntőknél.

A magyar asszonyok nevében ígérte a Fő-

Rendelet az üzletek zárórájáról

Nagyvárad. Saját tud. Az államrendőrség az üzletek zárórájára vonatkozólag a következő hivatalos közleményt adta ki:

Mindaddig, amíg a városi katonai parancsnokság az üzletek záróráját nem szabályozza, az eddig érvényben volt rendelkezések az irányadók.

Hóman Bálint miniszter hétfőn Nagyváradra érkezik

Budapestről jelentik: Hóman Bálint valóság- és közoktatásügyi miniszter Szily Kálmán államtitkár és a minisztérium több magasrangú tisztviselőjének kíséretében hétfőn Nagyváradra érkezik. A miniszter Kolozsvárról jön városunkba a vasárnapi ünnepekről. Nagyváradon a premonstreiek vendége lesz. Szily Kálmán államtitkár és a többi kísérők a római katolikus püspöki palotában szállnak meg. A miniszter fontos megbeszéléseket folytat Nagyváradon az időszéri tanügyi kérdésekről.

Visszatér az élet a felszabadult Kolozsvárra

A kivonuló román katonák állati kegyetlenséggel gyilkoltak meg egy székely leánykát

Kolozsvárról jelentik (MTI): A város lassanként visszanyeri mindennapi életét. A katonai közigazgatás már sorompóba állított mindenkit, akik hívattva lesznek az új alapokat lerakni. A hangulat azonban még mindig ünnepi. Az utcák megfordulnak a katonák után és büszke öntudattal mondják:

— Ezek egészen mások.

Ez a történelmi nevezetességű város, mely a magyar történelemben állandóan viharok volt, ma is, mint az 1600-as években, ismét fellegvár lett. Ebben a komoly városban fegnap este, amikor zenélő és éneklő tömegek lampionos menettel vonultak a város utcáin át a baráti német és az olasz konzulátus elé, nem az őket 22 éve megszálló elnyomókat szidal-

mázták, hanem azt kiáltották:

— Mindent vissza! Vissza Temesvárt! Vissza Brassó! Vissza Aradot!

A megnagyobbodott Magyarország Kolozsvárral a józan magyar gondolkodás legszebb városát nyerte vissza.

A kávéházakban és vendéglőkben tegnap este nyüzsgő élet volt. A fúvós- és cigányzenekarok magyar nótákat játszottak s a vendégek halk dúdolással kísérték.

Még lehet érteni ezt az örömet! A kivonuló román hadsereg az utolsó napokban rettentően visszaélt a város védtelen helyzetével. Az éjszakákat gépfegyvertűz és puskaropogás tette álmatlanokká. A külvárosokban sok helyen lakásokat és üzleteket fosztottak ki. A magyar lobogókat letépték és az ablakok ezreit törték be. Elvittek mindent, ami csak elmozdítható volt. Még a kanális rácsait is kifeszítették s a pékműhelyek ajtait is erőszakkal leverték. Az utolsó reggel, amikor a román utóvéd is elhagyta a várost és az emberek már fellelegzettek, az utóvéd lovas csapatai váratlanul ismét visszavágtattak és ahol lehetett, törtek, zúztak, fosztogattak.

Ártatlan vértanui is voltak a román uralom utolsó napjainak. A kivonulás előtt két nappal egy kis székelyleányt elküldött a munkaadója, hogy egy magyar ruhát hozzon el számára a szabótól. Az utcán román katonák vették körül a kisleányt, mert a ruha pirosfehér-zöld szegélyének a csücske kilátszott a csomagból. A katonák kitépték a leányka kezéből a csomagot, revolvert rántottak s a kis székely leányt agyonlőtték. A szerencsétlen leánykát még meg is taposták az emberi mivoltukból kivetkezett katonák.

Időjárás

A budapesti Időjárás-kutató Intézet jelentése szerint a várható időjárás a következő 24 órára: Nyugati, északnyugati szél, kisebb felhőfelvonulások, az északi megyékben és Erdélyben néhány helyen eső, a völgyekben reggeli köd. A hőmérséklet alig változik.

Letették a fogadalmat a város egészségügyi intézményeinek orvosai

Vitéz Rajnay Károly katonai városparancsnok beszéde

Nagyvárad. Saját tud. Pénteken délelőtt 11 órakor a városháza kis tanácstermében letették a fogadalmat vitéz Rajnay Károly tábornok-városparancsnok kezéhez a Nagyvárad város egészségügyi intézményeihez kinevezett orvosok. Jelen voltak: dr. Szirmay Kálmán, dr. Verzár István, dr. Szőke Ferenc, dr. Középegy László, dr. Domokos Sándor, dr. Deák István, dr. Rimmer János, dr. Costa Romulus, dr. Szediák Ödön, dr. Vicsay Anna, dr. Miokovich István, dr. Demeter Jenő és dr. Henter Kálmán.

A városparancsnok rövid beszédet intézett a megjelent orvosokhoz s kérte őket, hogy ne tegyenek különbséget beteg és beteg között. Hasonlítképpen ne nézzék a beteg nemzetiségét. Erre egyébként önként, mint orvosok fogadalmat tettek — mondotta a tábornok — és ennek a fogadalomnak igyekezzenek emlékedettebb szellemben megfelelni, mint azt 21 éven keresztül a régi rendszer orvosai tették.

A városparancsnok a továbbiakban kifejtet-

te, hogy a város egészségügyi intézményei erősen elhanyagolt állapotban vannak, némely helyről fontos műszereket is elvittek, komoly, becsületes és önzetlen munkával azonban mindezt pótolni lehet.

A megjelent orvosok ezután letették a fogadalmat és aláírták a jegyzőkönyvet. A fogadalomtételnél a városparancsnokon kívül dr. Thury Kálmán, a katonai parancsnok mellett működő kormány megbízott és dr. Soós István is jelen volt.

A Kereskedelmi és Iparkamara és az Ipartestület tisztviselőinek fogadalomtétele

Fél 12 órakor ugyancsak a városháza kis tanácstermében letették a fogadalmat a Kereskedelmi és Iparkamara és az Ipartestület ideiglenesen kinevezett tisztviselői.

Nagyvárad. Saját tud. Szombaton délelőtt 10 órakor teszik le a fogadalmat a városparancsnok kezéhez az igazságügyi szolgálat tisztviselői.

méltóságú pár előtt, hogy a magyar anyák fiatalok, szépségük árán is gyermekekkel fogják gazdagítani ezt a sokat szenvedett hazát.

Feiragvógott a Főméltóságú pár szemé. Elszállani látták ettől az ígértől, a magyar román legnagyobb rémét: az egykét.

Eszembe jut az a régi közmondás, hogy nincs olyan kár, melyből valami haszon ne legyen. — Bodnár Mária ismert cikke nélkül nem hangzott volna el a beszédnek e nagy hatást kiváltó része.

*

A műsor összeállításában mégis hiba esett. Kimaradt belőle az egyetemi ifjuság. Ez a lelkes sereg, melynek minden egyes tagja a rendezésben, polgárőrségben rogyásig dolgozta magát. Most érezték először életükben, hogy szükség van rájuk is fiatal magyarokra.

A múltból csak az iskolát ismerték. Az érettségit, mely hasonlíthatatlanul nehezebb volt nekik, mint román társaiknak. A jelenből csak az anyagi gond jutott ki, hogyan fogják folytatni az egyetemi tanulmányokat. De itt volt részükre a jövő: az életben való elhelyezkedés reménytelensége.

És most egyszerre felpattant részükre a börtönajtó. Kirohanhatnak az élet küzdőterére, hogy dolgozzanak.

Erezték, hogy hálás szívüket ki kell önteni a Kormányzó ur előtt, mert különben szétveti a felvülemlétt sok nemes érzés.

Nem számítottunk azonban a Főméltóságú pár ily korai jövetelére. Csak a honvédség fogadtatására készültünk. Kevesebb beszéd volt műsorba iktatva, fenntartván a város és riegye összességének ünnepét a Kormányzó ur jövetelére.

Csak szeptember 5-én este vetődött fel a Főméltóságú ur jövetelének esélye. Az egyetemi ifjuság rohant ekkor az előkészítő bizottsághoz. Beszélni akarunk.

A szónokok névsora már a bevonuló csa-

patok vezénylő tábornoka előtt volt jóváhagyva, lezárva.

Az ifjak méltatlankodnak. Ha a leányoknak szabad beszélni, nekünk is szabad. Csendesíttem őket. Ne legyetek udvariatlanok a lányokkal szemben.

Nem használt semmi. Méltatlankodnak. Jogosan. Ezért vártunk, ezért dolgoztunk most 5 napig éjjel-nappal.

A panaszok és elkeseredések özőnében egy mentő gondolatom támadt: Fiúk! Szervekedjétek meg, jelöljétek ki szónokot, készítsétek el három percre szabott beszédet és holnap reggel kísérletet teszünk az ifjuság beszédjével kibővíteni a programot.

Az ünnep reggelén Tátra y Barna sugárzó arccal, reményteljesen vár az ünnepi dobogó előtt, mint az ifjuság szónoka. Kezében a remek, formás beszéd. Beállítom az ünnepi beszéd sorába, — azonban arra már nem jutott idő, hogy a tábornoktól még egy beszédre engedélyt kérjünk. A Főméltóságú asszony autója begördült.

Ne haragudjatok reánk fiúk, hogy lemaradtatok a köszöntőkkel, ugyanis ti veszitek már át tőlünk a gyeplőt. És bocsássatok meg a leányoknak is, hogy ők szóhoz jutottak. Örök igazság, hogy nőket illeti meg az utolsó szó.

*

A műsor lepergetésében legnagyobb gondosság mellett is hiba esett. Eredeti terv szerint a város összes harangjainak is zúgni kellett volna, a bevonuló honvédség élszázadának a város határában való megjelenésének pillanatától kezdve, míg az első szónok a Főméltóságú ur elé nem járul.

Bruszt Istvánra esett e harangozási inspektorátus. Ő szervezte be e nagy zenekart. A harangozásra a jelt a római katolikus székesegyház harangja adta meg, míg az elhallgatás a Szent László-templom tornyából lengetett fe-

hér zászló és telefonjelzésre történik. A kezdet nagyszerűen sikerült, az elhallgatás azonban gyorsan bekövetkezett. Még nem tudom az okát.

De jobb volt így. A harangok zúgása elnyomta volna a lelkek harangjának éljenzésekben kitört dallamát.

Még egy hiba esett. Nem működtek a hang-erősítők. Az ünneplő tömeg a nagy távolság miatt így nem hallhatta a szónokok beszédét, s adós maradt azok éljenzésével. Ezért a rádió leadásánál hiányzott a beszéd utáni a kitörő öröm. Csak az a pár „éljen” hangzott, ami közvetlenül a szónokok mellett állók ajkáról szállt el.

A tizezrek ajkáról felhangzott Himnusz azonban minden rádióhallgatónak felejtethetetlen ünnepi emlék marad és az erről felvett hangfelvételek századokon át tanui lesznek, hogy Nagyvárad milyen volt 1940-ben.

Emberi tervezést még nem huzott úgy keresztül semmi, mint a rendezőségnek a tribün tervét az ünneplő tömeg. Három tribünnél 500 személyre állítottunk ki, névreszóló jegyet. Kellott volna kétezer — de több hely nem volt. A rendezőség helyezte volna el az igazoló jeggyel érkező közönséget. E fáradtságtól azonban megkímélt bennünket az ünneplő nép, amely kora reggeli órákban ellepte mindhárom tribünt.

A főtribünt ügyel-bajjal sikerült felszabadítani. Az érkezett előkelőségeken kívül maradt vagy 150 személynek hely. Az ünnepre korán bejött lakosság elfoglalta a sajtó részére fenntartott helyet és így a főemlévényre kellett hozni a fővárosi sajtó képviselőit.

Azt már nem kell megírni, mily hálás szerep jutott ott néhányunknak a rendezők közül, kiket 500 társunkosult ostromolt meg 120 helyért.

Dr. Kaczián Kálmán

Szeptember 20-án ül össze a képviselőház

Ünnepélyes külsőségek között hívják be a képviselőházba a visszacsatolt erdélyi területrészek képviselőit

Budapestről jelentik: (Budapesti Értesítő.) A képviselőház legközelebbi ülését valószínűleg a jövő pénteken, szeptember 20-án hívják össze. Akkor Teleki miniszterelnök betérjeszti az észak-erdélyi területrészek az anyaországhoz való visszatéréséről és a terület lakossága képviselőit az országgyűlésbe való meghívásáról szóló törvényjavaslatot. A visszacsatolt erdélyi területrészek képviselőit ugyanolyan ünnepélyes keretek között hívják majd be a magyar képviselőházba, mint annakidején a

felvidéki terület és Kárpátalja követeit. A behívás valószínűleg úgy történik, hogy a törvényjavaslat elfogadása után valamivel később a miniszterelnök indítványára házhatározattal döntenek a behívandók személyéről. Előreláthatólag több, mint 60 képviselőt hívnak be a visszacsatolt erdélyi területrészeiről.

Teleki miniszterelnök csütörtök este a Lehel-motoroson újabb erdélyi körutra indult.

Értekezletet tartanak Kolozsváron a visszatért országrészek magyarságának vezetői

Az értekezleten Teleki Pál miniszterelnök is részt vesz

Nagyvárad. Saját tud. Beszámoltunk arról, hogy a visszatért keleti és erdélyi országrészek magyarságának politikai és társadalmi vezetőit értekezletre hívták egybe Kolozsvárra. Ezen az értekezleten, amelyet pénteken este és a szombati nap folyamán tartanak meg, körülbelül negyven politikai és társadalmi vezető egyéniség vesz részt. Részt vesz az értekezleten gróf Teleki Pál miniszterelnök is. Nagyváradról dr. Schriffert Béla püspöki helynök, dr.

Thury Kálmán, dr. Cziffra Kálmán, dr. Markovits Manó, dr. Soós István és dr. Paál Árpád, lapunk főszerkesztője kapott meghívást. Dr. Markovits Manó pénteken reggel elutazott, dr. Paál Árpád Kolozsváron tartózkodik, dr. Thury Kálmán gyengélkedése miatt akadályozva van, dr. Schriffert Béla, dr. Cziffra Kálmán és dr. Soós István pedig a délután folyamán gépkocsival mentek át Kolozsvárra.

Az olasz haderő megindítja a támadást Angol-Egyiptom ellen

Belgrádból jelentik: Rómából olyan hírek érkeztek, hogy az olasz haderő Angol-Egyiptom ellen megindította a támadást. Három hadsereg támad. Kettő Cirenayka felől, a harmadik pedig Angol-Szudán ellen tör. Külön csapatot vezé-

nyeltek ki a Szuezi-csatorna elleni hadműveletekre. Illetékes olasz körökben rámutatnak arra, hogy az olasz offenzíva ugyanakkor indul, amikor a németek az Anglia elleni végső támadást fogják végrehajtani.

Az olasz főhadiszállás jelentése az észak- és keletafrikai harcokról

Valahonnan Olaszországból jelentik: Az olasz főhadiszállás 98-ik közleménye:

— Ma tért vissza egy olasz tengeralattjáró, mely az Atlanti óceánon 18 ezer tonna angol hajóteret súlyosított el: egy 10 ezer tonnás kőolajszállító hajót és egy 8 ezer tonnás gőzöst. Észak-Afrikában légi erőink éjjel-nappal folytatták támadásait ellenséges állások, gépjárműoszlopok és az egyiptomi partvidék más katonai célpontjai ellen. Egy üzemanyagraktár kigyulladt, több páncélos tehergépkocsit és harci kocsit hasznavehetetlenné tettek a találatok. Kelet-Afrikában légi alakulatunk sikeres támadást hajtottak végre a szudáni Abique közelében lé-

vő tábor és a keniai El-Katulo vidékén összevont husz kocsiból álló ellenséges gépjárműcsapat ellen. Az ellenségi légi támadást intézett Massaua ellen, amelyet négyzben vett támadás alá. Assab ellen, ahol egy kórházat pusztított el, továbbá egy menhely konyháját és több magánlakást. A halottak száma hat. Asmarában és Curában jelentéktelen károkat okoztak. — Dzsimma és Chachaman repülőtereinek bombázása szintén csak lényegtelen károkat és 9 sebesülést okozott. Egy ellenséges gépet vadászaink biztos tudomás szerint lelőttek. Valószínűleg sikerült lelőni még két másik képet is.

Szombat délben 1 órakor indul Budapestre a Kegyeleti Staféta

10x26 váltásban teszik meg a kétszázhatvanegy kilométeres utat a nagyváradai atléták

Nagyvárad. Saját tud. Mint már jelentettük, Erdély egyrészenek visszatérése alkalmából a nagyváradai sportolók Kegyeleti Stafétát indítanak Budapestre. A rendezés technikai munkái már befejeződtek és a staféta ünnepélyes külsőségek között ma,

szombaton délben 1 órakor indul el a Szent László-térről.

A 261 kilométeres utat Karcagon és Szolnokon keresztül teszik meg az atléták. Körülbelül vasárnap délelőtt 10 órakor érkezik meg a staféta Budapestre a hősök Emlékművéhez.

Itt a Magyar Atlétikai Szövetség ünnepélyesen fogadja a befutó stafétát.

A staféta 26 tagból áll. Egy-egy futó tízszer 1 kilométeres távot fut le. A résztvevő atléták névsora a következő:

Koppány, Rezső, Koppány, István, Koppány

János, Krupka Károly, Hídeg Ernő, Sztaharóczy János, Kiss László, Szócs Endre, Pécsi László, Sarkády István, Dénes Sándor, Nagy Zoltán, Nagy Aladár, Pamut Nagy Gyula, Madarasz Ferenc, Könyves János, Erdős Tibor, Galló János, dr. Tóth Károly, Krovattól Béla, Küzdi Ferenc, Varga Lajos, Schuller Jenő, Győri Ferenc, Benyik László, Lőrinczy Rezső, Fábrián József.

Induláskor és érkezéskor az egész csapat rajtol. A nagyváradai atléták emlékszlót is visznek magukkal. A csapatot dr. Középe s s y László vezeti.

Budapesten nagy érdeklődéssel várják a nagyváradai staféta érkezését s általában úgy tekintik ezt az eseményt, mint

az anyaország és Erdély sportjának első kézszerítését.

A staféta ünnepélyes elindulásán előreláthatólag nagyszámu érdeklődő fog megjelenni.

A nagyváradai premontrei templom kettős ünnepe

Vasárnap és szerdán kettős ünnepet ül a nagyváradai premontrei rendház. Vasárnap tartják meg a premontrei rend védőszentjének, a Felfajdalmu Szűznek az ünnepét, amely alkalomból szombaton és vasárnap este fél 7 órakor ünnepies litánia és szentbeszéd, vasárnap reggel 7, 8, 9 és fél 11 órakor szentmiséket tartanak. Az ünnepies konventi mise 9 órakor lesz.

Szeptember 18-án, szerdán a templom felszentelésének ünnepét ülik meg. Ugyanis mindaddig, míg Fiedler István megyéspüspök a templom és az új főoltár felszentelését el nem végezte, csak egyszerű megáldott templom volt a premontreieké. Szerdán reggel 7, 8 és 9 órakor szentmisék; 8 órakor lesz az ünnepélyes konventi mise. Szeptember 17-én és 18-ikán este fél hét órakor ünnepélyes litánia és szentbeszéd lesz. A Fajdalmu Szűz ünnepére a hívők áhítatának az emelésére a premontrei rend a templomba helyezi azt a gyönyörű faragott szobrot, amely még a pálosoktól maradt reánk. A szentbeszédet a két ünnepen Szilágyi M. Dózsa kormányzó perjel tartja.

Hat mázsa cián

Ez volt a nagyváradai kaszárnyákba bevonuló magyar honvédek első utánpótlási kérése Budapestre. Mert a románok ugyan kiürítették a kaszárnyákat, de maguk helyett olyan védelmet hagytak hátra, amellyel sem ágyu, sem kard, sem tank, vagy zuhanó repülőgép nem bír: a poloskák milliárdjait!

Hat mázsa cián szükséges ahhoz, hogy a magyar honvédség eredményesen leszámolesson ezzel a román „ötödik hadoszloppal.”

Ezek a nagyváradai román poloskák sokat tudnának most beszélni az elmúlt évekről, különösen az utóbbi év mozgalmas hónapjairól. Három kiürítést, három gyásos menekülést értek meg. Látták tavaly márciusban, hogy a kaszárnya épületeiről hogyan tűnek el az ajtók, ablakok, hogyan szednek össze mindent és hogyan hurcolják éjjelként a sok rabolt holmit az állomás felé. A nevezetes március után is volt még egy jeljelem, míg megértük most a végleges, a visszafordíthatatlan futást.

A poloskákrol mindig megfélekedtek. Itthagyták őket padlók, falak repedéseiben legyőzhetően „ötödik hadoszlopnak”. És most őket is elérte a kéllelhetetlen végzet. A hat mázsa cián bizonyára megtette a hatást. A nagyváradai kaszárnyákban elbujtatott román „ötödik hadoszlop” a többi hadoszloppal együtt leszerelt. (—5.)

ISKOLAINK

BEIRATKOZÁSOK A TISZA ISTVÁN TUDOMÁNYEGYETEMRE. Debrecenből jelentik: A Tisza István tudományegyetem rektori hivatala közli, hogy az egyetemen a beiratások határidejét elhalasztották. A visszacsatolt területekről beiratkozni akaró hallgatók posta útján már most adják be kérvényeiket annak a karnak a dékánjához, amelyre beiratkozni akarnak. A rektori hivatal kívánatra hirdetményt azonnal küld.

* Boda Boriska diplomás hedegútanárno tanfolyamán a tanítás megkezdődött. Érdeklődni lehet Nagyvárad, Kossuth-utca 16.

Az állami magyar tanítónőképzőben a beiratások megkezdődtek és szeptember 15-éig tartanak. A növendékek felvétele a régi rendszernek megfelelően történik II—VIII. osztályokba I. osztályba felvétel nincs. A beiratkozni óhajtok hozzák magukkal születési bizonyítványukat és az utolsó évfolyam elvégzéséről szóló igazolványt. Nagyvárad, Ór-utca 3. Vezetőség.

Értesítés. A nagyváradai Széles-utca 9. szám alatti Leányipariskola minden osztályába az előzetes beiratások megkezdődtek és naponként 9—12 óráig, szeptember 17-ig tartanak.

Megkezdődtek az előzetes beiratások a nagyváradai állami leányfőgimnáziumba. A Nagyvárad Állami Leányfőgimnáziumban (volt Oltea Doamna Leányliceum) mindennap délelőtt 9-től 12-ig tartanak az előzetes beiratások. Az iskolába vallás és nemzetiségi különbség nélkül öltösznek növendékeket. Elégséges számu jelentkező esetén román tagozata is lesz a főgimnáziumnak. A tandíj fizetésére vonatkozólag később történik intézkedés. Az Állami Leányfőgimnázium ideiglenes igazgatójával A n d e r A n t a l reálgimnáziumi tanárt bízták meg.

Iskolai értesítés. A nagyváradai kereskedelmi leányiskola a mai nappal a beiratásokat, II. oszt.—VIII. oszt.-ba megkezdte. Jelentkezni lehet nemzetiség különbség nélkül minden nap délelőtt 9—12-ig, délután 3—5-ig folyó hó 20-ig bezárólag. Igazgatóság.

Szovjet-Oroszország újabb erélyeshangú tiltakozása a román kormánynál

Román katonák tűz alá vették a szovjet határőrök egyik járőrét

Moszkvából jelentik (MTI): A Szovjet Távíráti Iroda jelenti:

Dekanozov helyettes külügyi népbiztos szeptember 12-n fogadta Gafencu moszkvai román követet és előtte a következő nyilatkozatot olvasta fel:

Szeptember 11-én 13 órakor román területéről puskából és géppuskából hirtelen tűz alá vették a szovjet határőrök egyik járőrét, mely a Baloch hegység közelében Cervitze helységtől 34 kilométernyire délkeletre tartózkodott. A szovjet határőrök egy másik csapására, mely oda igyekezett, román területről szintén rálőttek. A szovjet határőrszolgálat kénytelen volt válaszolni a tüzelésre. A szovjet kormány megjegyzi, hogy a román kormány még nem adta át választát a szovjet kormány augusztus 29-iki jegyzékére, melyben tiltakozik a román határőrök és csapatok kihívó cselekményei ellen. Mivel a román csapatok részéről szeptember 11-én most újabb kihívó cselekedeteket követtek el, a szovjet kormány újra felhívja a román kormány figyelmét e meg nem engedhető cselekményre.

Gafencu kijelentette, hogy szeptember hó 13-án átadja a szovjet külügyi népbiztosnak a román kormány választát az augusztus 29-iki tiltakozó jegyzékre. Ami a szeptember 12-iki esetet illeti, a román kormány vizsgálatot indít és megbünteti a vétkeket.

Új statutum készül a román királyi udvar részére.

Belgrádból jelentik: A Vreme bukaresti értesítője szerint Antonescu új statutumot készít a román királyi udvar részére. A statutum indokolása szerint a legutóbbi események azt követelik, hogy a román államot alapjában változtatják meg, így az udvart is.

Bukarestből jelentik: Antonescu eltörölte az ez év július 12-iki rendeletét, mely egyesítette a rendőrség országos vezérigazgatóságát, a rendőrséget és a bukaresti rendőrfőkapitányságot.

Bukarestből jelentik: A nemzetgazdasági minisztérium rendeletére eltávolítják az összes zsidó származású hivatalos tiszteket ügynököket.

Bukarestből jelentik: Pamfil Seicaru a Curen-tulban „A közeljövő lehetőségei” címen vezércikket írt. Ebben szembeszáll a tengelyhatalmak óhajával, hogy urópának ebben a részében béke és rend legyen. A cikk szerint a háborúnak még nincs vége és Románia nem fogadja el véglegesen az itéletet. Az elvesztett területek visszazserzésére Romániának erős hadseregére van szüksége. A cikk így végződik: Ki felejtetheti el egy pillanatra is a rabszolgaságba hajtott Beszarabiát, a ketté szakított Bukovinát és Dobrudzsát és a kettéhasított Erdélyt.

„... Csak románul!”

Aradról jelentik: Radulescu csendőrezredes, az aradmegyei rendőrség parancsnoka felhívást intézett a kávéházak, vendéglők és kocsmák tulajdonosaihoz és felszólította őket, hogy az étlapokat csak románul állítsák ki, a pincérek pedig csak románul üdvözljék a vendégeket és kizárólag románul beszéljenek velük.

Károly király egyéni politikája növelte a román politika zavartságát.

Rómából jelentik: A Regime Fascista vezércikkben foglalkozik az új romániai helyzettel. Megemlíti, hogy Károly király egyéni politikája növelte a román politika zavartságát és a szomszéd-

dokkal való ellenségeskedést. Károly király olyan sebeket hagyott hátra Románia testén, amelyeket nem lehet hamar meggyógyítani. Románia számára nyitva van az út a békés fejlődés és szociális jólét felé.

II. Károly helyett I. Mihály.

Bukarestből jelentik: Antonescu államvezető rendeletével eltörölte az összes törvények „második Károly király” elnevezését és azt „I. Mihály királlyal” helyettesítette.

Mihály király édesanyja fogadására utazott.

Bukarestből jelentik: Mihály király ma délután Zsombolya határállomásra utazik édesanyja, Elena királynő fogadására. Vasárnap este lesz az ünnepélyes fogadtatás Bukarestben.

Maniu elhalasztotta a Gyulafehérvárra összehívott tiltakozó gyűlés megtartását.

Bukarestből jelentik: Maniu Gyula levelet in-

„Marcia su Bukarest“-re készülnek a Vasgárdisták!

A régi pártok vezetői teljes támogatást ígértek Antonescu államvezetőnek

Bukarestből jelentik: Codreanuak, a kapitány apjának péntekre tervezett ünneplésével kapcsolatban liberális és nemzeti parasztpárti vezetők körében úgy tudják, hogy a légionisták pénteken marsot akarnak rendezni Bukarestbe és magukhoz akarják ragadni a hatalmat. E hírek szerint vasgárdisták az egész ünneplést ezért rendezték, de ha ez a feltevés nem is bizonyul valószínűnek, a pénteki ünnepség a vasgárda seregszemléje lesz befelé

és számbeli erejének demonstrálása kifelé. A régi pártok vezetői teljes támogatást ígértek Antonescu államvezetőnek arra az esetre, ha a vasgárdisták valóban puccsot kísérelnének meg.

A napokban hosszabb szünet után ismét megjelent a vasgárdisták hivatalos lapja, a *Bunavestire*. Rövidesen megjelenik a reggeli félhivatalos, a *Cuvantul* is.

Antonescu kiáltványa a vasgárdistákhoz!

„Boruljatok térdre és ünnepeljétek tegnapi kapitányotok emlékét!”

Bukarestből jelentik: Antonescu államvezető csütörtök este kiáltványt intézett a vasgárda tagjaihoz. A kiáltvány a többi között a következőket tartalmazza:

— Kedves légionisták! A rossz szellem hatalmát mindenkor legyőztük a sors segítségével. Eljött a haza feltámadása és ezzel egyidőben a Ti győzelmeitek és az enyém is. Boruljatok térdre és ünnepeljétek tegnapi kapitányotok emlékét. Az ő áldozata megérdemli ezt. Az én intelmem most az, hogy tegyetek fogadalmat, hogy rendben, fegyelemben és a haza dicsőséges sorsába vetett hittel és áldozatkész munkával be fogjátok bizonyítani a hazának és az egész világnak, hogy valóban méltók vagytok egy nagy és felejthetetlen örökségre. A jövő a kötelességteljesítés, a haza azt követeli, hogy velem együtt fogjatok hozzá haladéktalanul és önös érdek nélkül az újjáépítő munkához, amelyet célul tűztök ki számunkra. Hallgassatok meg és kövessetek.

Válságos a helyzet Bukarestben.

Zürichből jelentik: Ideérkezett jelentések szerint Bukarestben a helyzet még mindig meglehetősen válságos. Annak ellenére, hogy a miniszterelnök megtiltotta a felvonulást, egyen-

ruhás vasgárdisták szárai vonultak fel és vasgárda-dalokat énekeltek. Politikai körök úgy tudják, hogy a végleges kormányalakítás elhúzódása annak a nehézségnek tulajdonítható, amelyet a vasgárda követelése okoznak azzal, hogy a maguk számára több fontos miniszteri tárcát követeljenek. Hír szerint Antonescu a kivánság teljesítésétől huzódozik, de végül mégis engedni lesz kénytelen. Úgy tudják, hogy Maniuék bevonásával szeretnék ellensúlyozni a vasgárdisták hatalmát.

Nick Alfréd beszámolója a moszkvai tárgyalásokról

Budapestről jelentik: (Budapesti Értesítő.) A péntek délelőtti gazdasági miniszteri értekezleten Csáky István külügyminiszter és Nickl Alfréd rendkívüli követ és meghatalmazott miniszter is résztvett. Nickl mint a Moszkvában járt magyar gazdasági bizottság vezetője beszámolt a moszkvai tárgyalásokról.

Legújabb magyar világhíradó: Honvédségünk bevonulása Nagybányára, Szatmárnémetire és Nagyváradra. A KORMANYZÓ UR ünnepélyes fogadtatása. Dr. Thury Kálmán beszéde stb. Előadások kezdete: 2-4-6 és 8

APOLLÓ MOZGÓBAN

Szívet, lelket gyönyörködtető humor, ragyogó zenei kíséret.

HUNYADI SANDOR vigjátéka, Budapest Mozdószínházainak idei legnagyobb sikere. Főszerepben: Páger Antal, Tolnai Klári, Pethes Sándor, Eszényi Olga.

Bors István

A magyar és a román hadsereg

Dr. Tombor János ny. ezredes írta ezt a rendkívül érdekes katonai szócikket.

Erdély, szeptember.

Erdélyi élményeink közül ezúttal a legfontosabbat ragadjuk ki, azt, amelyik a történelem örök alakítójára, az államok legnagyobb kincsére: a hadseregére vonatkozik.

A Romania mare megrendülése már előre vetette árnyékát, amikor hosszú ideig arról folyt a vita, az a kérdés érdekelt mindenkit, mi lenne a magyar és román hadsereg összehasonlításának az eredménye? A honvédség a legteljesebb bizalommal nézett az események elébe. A magyar vezérkar a legbehatóbban volt tájékozva a nagy statisztikai számokkal hivalkodó román hadsereg és a Carol-vonal valódi belső értéke felől. Egyedül a magyar vezérkar ismerhette honvédségünk átütőerejét és ezért annak bizakodása teljes megnyugvást keltett az egész magyar közvéleményben.

Már eddigi utunk folyamán is sok részletet tudtunk meg arról, miképp vélekedett az Erdély peremén lakó magyarság, de a román-ság is a két hadsereg állapotáról?

Sok emberrel beszélgettünk erről a kérdéstről és valamennyien egyértelműen azt állították, hogy a hatalom román birtokosai tervszerűen meg akarták féltetni az ittlakó magyar népet a román hadseregnek állítólagos leküzdhetetlen erejével. A magyar lakosságnak minden reményét el akarták venni, hogy valaha is visszatérhetnek az anyaországba, Szatmárnémetin, Nagyváradon és Nagyváradban a románok állandóan azt hangoztatták, hogy a „maroknyi” Magyarországnak hadserege teljesen eltörlődött a románokkal szemben. Az ország-nak minden értékét elvették, „koldusszegény”, nem is tudhatott valamire való hadsereget felállítani. Amije van, annak felszerelése silány, puszkasíj helyett madzagot használnak, a legénység bakancsa, ruhája rongyos. Az emberek kiéhezettek, gyöngék, betegesek, harcolni

„Jobban féltünk a magyar hadseregtől, mint a tatárjárástól”

Szatmárnémetin egy kedves női rokonom mondta el, hogy csak azt nem értik, hogyan teremthették elő ezt a remek, óriási hadsereget? Az a rengeteg ágyú, autó! Pedig a románok még azt is mesélik, hogy Magyarországnak alig van autója. Már napok óta éjjel-nappal vonul a magyar hadsereg Szatmárnémetin át. Hiszen ennek nincs is vége. Mik ezek a lefektetett, keményes, autós mozdonyok?

— Tábortücsök, ezek sütik a honvédeknek a kenyeret, hogy friss legyen, mert ezt jobban szeretik, — mondom szándékos naivsággal.

— Nohát, ami magyar katona csak itt eddig Szatmárnémetin átvonult, — folytatja rokonom, azzal, elhiszem, hogy egész Erdélyt meg lehet hódítani.

— Pedig itt csak úgy mutatónak küldtünk valamicskát, — mondtam némi hárijánososkodással. — Hát még ha látná a mi páncélos, gyors seregeinket!

— Most már értem a román papot — fejezte be rokonom ezt a témát. — Ő mondta ma, amikor látta, hogy szóbaállok vele: „Most már beismerem, mi csak hengegtünk a mi erőnkkel. Bevallom, jobban féltünk mindig a magyar hadseregtől, mint a tatárjárástól!”

Ezek a beszélgetések, persze, csak hangulatképek, de jellemzők. De ezek is alátámasztják azt a valóságot, hogy ha háborúra került volna a sor, a honvéd sereg mint az Isten nyílja, repült volna végig egész Erdélyen.

A „Carol-vonal”

Itt a határszélén különös érdeklődéssel figyeltük meg — ahol lehetséges volt — a román erődítésket, a rejtélyes, sokat emlegetett és féltelmesnek felfűjt „Carol-vonalat.”

Először csütörtökön Nagyvárad előtt lát-

nem is tudnak. Tüzérségük nincs legföljebb néhány kisebb ágyújuk. Eppen ilyen jelentéktelen repülőrajuk, tankjaik pedig egyáltalában nincsenek.

„Olyan az arcuk, mint a rózsza”

Valóságos tervszerű román propaganda folyt ebben az irányban és meg kell állapítanunk, ez a román szóbeszéd a trianoni határon túl lakó magyarok körében sok helyütt hiteltelre talált, mert eddig a sok hazugságot szemük láttára, valóságos tényekkel megcáfolni nem lehetett! Pedig Kárpátjának villámgyors elfoglalása gondolkodóba ejthette volna a kétkedő magyarokat.

Szeptember 5-ike óta azonban az élő cáfolat, döngő lépésekkel és hatalmas dübörgéssel elindult az eddig elszakított országrész északi felének minden egyes útján.

— Valósággal leesett az állunk — mondta az egyik napszámos magyar, — amikor megláttuk a magyar katonákat, Micsoda derék, erős emberek! Az arcuk kicsattant az egészségtől. Olyan az arcuk, uram, mint a rózsza. Aztán ez a szép, erős, új ruhájuk. Hibátlan, új puskaszíjzatuk, csizmájuk, bakancsuk. Kerestük szemünkkel a puskamadzagokat, de bizony egyetlenegyét sem láttunk. Hogyan etethették azt a rengeteg, gyönyörű, erős lovat? Meg milyen sok óriási ágyút hoztak? Eddig ilyen nem is láttunk. Az ételszagra bizony odasomfordáltam a katonakonyhákhoz. Csak úgy csurgott a nyálam! Be! jó volna magyar katonának lenni!

— Majd rákerül a sor, fiam, — nyugtat-tam meg.

— Láttam kérem a román katonák kosztját is. Hát bizony az tisztára moslék, de meg is látszik az embereken, mindnek becsatt az arca az éhezéstől. A ruhájuk meg csupa rongy. A lovaknak is minden bordáját meg lehet számolni. Hogyan tudtak ezek a románok minket becsapni!

tunk nagyobb távolságról néhány kísérődöt. Ezek nagyobbak, mint a cseh bunkerek voltak. Itt részleteket nem figyelhetünk meg, csak az volt feltűnő, hogy a dróttakadályokat elég frissen húzhatták ki, mert fényesek voltak a cin-

A román védővonal tökéletlen

Az erődök egymástól többszáz méter távolságra, zegzugos vonalban helyezkedtek el. Egy erőd a falu szélén, kissé még hátrább visszavonva épült.

A zegzugos elhelyezkedésnek az volt a célja, — a cseh bunkerekhez hasonlóan, — hogy az egyes kísérődök ne az őket közvetlenül fenyegető támadás ellen védekezzenek, hanem csakis a szomszéd kísérőd elleni támadást és a két erőd közötti területen áthaladó támadást oldalazzák. Az ilyen oldalazó tűznek sokkal nagyobb a hatása, mint a közvetlen arcbeli tűznek. Eppen ezért az erődöknek arcban nincs is lövésük és arcban az ellenség felé a gyeptéglákkal leplezett földhányás enyhén lejt. A kísérőd tetejét tehát arcban igen könnyen meg lehet közelíteni.

A kísérődök előtt, az övezettel nagyjában párhuzamosan mintegy tíz méter széles és öt-hat méter mély, meredek falú árok húzódtott egyenes vonalban. Ez az árok még nem volt kész. Az árokkal sem voltak betonozva. Ez akart a nagykiterjedésű tankcsapda lenni. Több helyen már mostani állapotában is akadályt jelenthetett és a támadót arra kényszeríthette volna, hogy nehéz tüzérséggel és aknavéllyel az árkot többé-kevésbé betemetse.

A védőövezet tükés dróttakadályja sem volt kész. Az egyik kísérőd, amelyet megnézhetünk, páncélorony nélkül, igen kemény (acélkással meg nem kárhozható) vasbetonból készült. Kétoldalt visszavonva, összesen öt löre-

kezéstől. A főút teste talán tíz méter hosszúságban hiányzott, le volt ásva és helyébe vastag fagerendákból épített hídbakok készültek. A lakosok azt mondták, hogy azelőtt azon a helyen tankcsapda volt. Mintha itt a románok meg gondolták volna magukat és a tankcsapda helyébe hidat akartak volna építeni.

A tankcsapda tudvalevőleg rendszerint elég széles és mély, meredek falú árok, amelyet a védő lehetőség elleplez és amelybe a gyanútlanul haladó tank belezuhan.

Nagyvárad körül azt sem láthattuk, mily messzire terjed az erődvonal észak és dél felé?

*

Pénteken Debrecenről egyenest keletnek, Ermihályfalva felé léptük át a trianoni határt a jellegzetes nyírségi lankákon a főországúton, amelyet a románok itt is, de egész eddigi utunk alatt mindenütt, nagyon elhanyagoltak.

Ezen a részen először Ermihályfalva előtt bukkantunk valamiféle előretolt, de be nem fejezett futólágos erődítésre. Itt egy helyen a főút két apró domb közötti szoroson át vonult el és ezt a szorosot vastag vasbetonfal állta el, amelyet igen erős tank sem gázolhatott volna le. A betonár közepén levő rést vaskapu zárta volna be, ezt azonban a románok nyilván elhordták. A két dombocska olyan sekély földhányás és árok helyezkedett el, amelyenek a vasúti állomások közelében és másutt is láthatunk légi bombatámadások elleni védekezésül. Ez a két kis árok nyilván a tankzárlat biztosítására szolgálhatott.

Ermihályfalvától Szatmárnémetiig, a trianoni határral csaknem párhuzamos rossz műút mentén több helyen, egymástól igen nagy távolságra, több tankakadályt láttunk. Ezek nagyrészt igen vastag fatörzsek voltak, a földre felerészben függőlegesen beásva. Egy ilyen Majtény közelében a lakosság már csaknem kiásott. Az emberek örültek a jó tűzfának, mert a kiásott fát mindegyikük elvihette munkája fejében. Másutt az ilyen tankakadályok érintetlenek voltak, éppen csak a közepén maradt egy keskeny szabad rész a forgalom lebonyolítására.

Láttunk egy helyen ferdén, a várt támadás irányában betonba ágyazott alacsony (talán 1 méteres) vassínekét is.

Mindkétféle tankakadály szétrobbantásig a tankok rohanását megállíthatta volna.

Szombaton Szatmárnémetitől keleti irányba, Borhidig haladva, már több előbb leírt tankakadállyal találkoztunk, amíg végre Veresmartinál egész csoport vasbeton-kísérőd meredt elénk.

volt és pedig kettő látszólag géppuskák, három pedig golyószórók részére. Több nyílás szolgált a szellőztetésre, talán periszkóp elhelyezésére, kémény részére és egyéb célokra. Az egyetlen keskeny hátsó bejáratról a vasajtó hiányzott. Egyébként is még a kísérőd nem volt tökéletesen kész, de már védhető állapotban.

Hátrafelé nem láttunk több hasonló zegzugos vonalat, tehát itt csak egy védővonal, nem pedig védőövezet készült.

Az országút mellett közvetlenül épült erődöt közelebbi környéken nyolc erődöt figyelhetünk meg, talán három kilométer kiterjedésben. Távolságban délnek, a Bükk-hegység nyulványain elterülő erődök előtt még három erődöt láthattunk és föltételezhetjük, hogy tovább Erdőd, Tasnád, Székelyhid, Nagyvárad felé is folytatódhatott esetleg megszakításokkal az erődök zegzugos vonala.

A helyszínen gondosabb vizsgálat útján megállapíthatjuk, hogy a támadó terepnek több helyen holt tere volt, ahol a támadást vagy nem lehetett oldalazni vagy pedig csak nagyobb távolságról. A védővonal megtervezése tehát tökéletlen volt.

*

A látottakból kétségtelenül az volt a meggyőződésünk, hogy honvédségünk harceszközének és óriási erkölcsi fölényének ez a laza, nem is kész, vékony védővonal nem tudott volna ellentánni.

HIREK

keresztiség és kiadóhivatal:

NAGYVÁRAD, SZILÁGYI DEZSŐ-UTCA 5.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 30 P, félévre 15 P, egy óra 2.50 Pengő
Egyes szám ára 10 fillér
Telefon: 12-27.

Kéziratokat nem őrzünk meg s nem adunk vissza

A nagyváradai Püspöki Főhatóság felhívása

A szatmár-nagyváradai egyházmegyék fiatal papságának ezúton hozzuk tudomására, hogy az előírt ismétlő vizsgák október 10—11-én lesznek Nagyváradon.

Főhatóság.

A nagyváradai papnövendékek szeptember 28-án este hat óráig jelentkezzenek a szemnáriumban.

Előjáróság.

KOZMA MIKLÓS LETT KÁRPÁTALJA ÚJ KORMÁNYZÓI BIZTOSA. Budapestről jelentik: (MTI.) A kormányzó leveldi vitéz Kozma Miklóst, a Magyar Távirati Iroda elnökgazdáját Kárpátalja kormányzó biztosa névvel nevezte ki. Egyidőben báró Perényi Zsigmondot ettől a tisztségétől saját kérelmére fölmentette.

KORMÁNYZÓI KITÜNTETÉSEK. Budapestről jelentik: A kormányzó a miniszterelnök előterjesztésére a haza szolgálatában szerzett kiváló érdemei elismerésül Bárdossy László bukaresti magyar követ és Sztójay Döme berlini magyar követ, rendkívüli követ és meghatalmazott miniszternek a titkos tanácsosi méltóságot adományozta és megengedte, hogy Hory András rendkívüli követ és meghatalmazott miniszternek teljes elismerését tudtul adják. A kormányzó Patáky Tibor miniszterelnökségi államtitkárnak a magyar érdemrend nagykeresztjét adományozta.

HÁZASSÁG. Pintér Klári és Budaházy István a hó 15-én, vasárnap este 6 órakor tartják esküvőjüket a római katolikus székesegyházban. (Mindenkülön értesítés helyett.)

ERDÉLYI KASTÉLY a Doriánban

Megünneplik az iskolák Erdély visszatérését. Budapestről jelentik: (MTI.) Hóman Bálint vallás- és közoktatásügyi miniszter az alábbi rendeletet intézte az ország valamennyi tanfelügyelőjéhez: „Erdély egyrésze és a Székelyföld visszatért a Magyar Szent Koronához. Azt akarom, hogy abban az örömben, mely az ország minden híjának lelkét eltölti, vegyen részt az ország valamennyi iskolájának ifjúsága is. Elrendelem, hogy a Kormányzó ur főméltóságának Kolozsvárra történő bevonulása alkalmával a tanuló ifjúság szeptember 15-ikén délelőtt 1 órákor iskolai ünnepségen gondoljon halálával a Gondviselő Istenre és emlékezzék meg mindazokról, akik, élükön a Kormányzó ur főméltóságával, előkészítették ezt a sikert, magyar munkával és emlékezzenek meg a baráti remzetekről, azok vezéreiről, akik elősegítették Erdély egyrészeinek az anyaországhoz való visszatérését.”

Felhívás a nagyváradai polgárőrökhöz. A parancsnokság felszólítja azokat a polgárőröket, akik szolgálatukat letették, haladéktalanul szolgáltatassák be karszalagjaikat és igazolványaikat a központi parancsnokságon, a nagyvárad: Magyar Házban.

RAJKÓ-zenekar a Doriánban

Felhívás a vasmunkásokhoz. A vasmunkások szakmai szervezetének vezetősége nevében felhívom a munkanélküli vasmunkásokat, hogy folyó hó 14, 15 és 16-án a munkásotthonban reggel 9—11-ig, délután 3—5-ig jelentkezzenek önszervezés végett. Halász Dezső.

A NAGYVÁRADAI MAGYAR DALKÖR szombaton, szeptember 14-én, este fél nyolc órakor rendkívüli próbát tart a Stark-iskolában. (Köz-kórházzal szemben.)

A GAZDASÁGI MINISZTEREK ÉRTEKEZLETÉRE. Budapestről jelentik: (MTI.) Ma délelőtt 11 órakor a miniszterelnökségen Reményi-Schneller Lajos pénzügyminiszter, mint rangidős miniszter vezetésével gazdasági miniszteri értekezlet kezdődött, amelyen vitéz Teleki Mihály földművelésügyi miniszter, Baranyay Lipót, a Magyar Nemzeti Bank elnöke, Kacsóh Bálint államtitkár, árkormánybiztos és Jurcsák Béla termelési kormánybiztos vett részt.

A VISSZACSATOLT TERÜLETEKRE IS KITERJESZTIK A STATÁRIUM RENDELKEZÉSEIT. Budapestről jelentik (MTI): Illetékes helyen közlik, hogy a Magyarországon érvényben lévő statárium rendelkezéseit a visszacsatolt részekre is kiterjesztik. Ezek elsősorban a lőfegyver használatára és az ilyenekkel elkövetett bűncselekményekre vonatkoznak.

ERDÉLYI KASTÉLY a Doriánban

MÉRGEZETT HALAT KÜLDTEK A ROMÁNOK A FELSŐBÁNYAI MAGYAR PLÉBÁNOSNAK. Felsőbányáról jelentik: A visszakerült hányavidek egyik legismertebb és legharcosabb magyar papja dr Czumbel Lajos c. kanonok, Felsőbánya plébánosa csaknem áldozata lett a kivonuló románok bosszújának. A román csapatok kivonulásának utolsó napján dr Czumbel hatalmas csomagot kapott, amelyben gyönyörű pisztráng példányok voltak. A csomagot egy ismeretlen ember hozta azzal, hogy a plébános egyik tisztelője küldi. Dr Czumbel gyanút fogott és az egyik halat a macskájának adta. A macska a hal elfogyasztása után nyomban felfordult. Kiderült, hogy a pisztrángok a felsőbányai román tisztviselők tulajdonában volt halastóból valók. A románok kivonulásuk előtt a fő egész halállományát sztrichninnel megmérgezték és ezekből a felfordult pisztrángokból küldtek néhány darabot a felsőbányai plébánosnak. Szerencsére azonban a plébános elővigyázatos volt és így a románok gyalázatos „ajándéka” nem érte el célját.

AZ ERDÉLYI KÖNYVTÁRAK MEGKAPJÁK A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADEMIA KIADVÁNYAIT. Budapestről jelentik: A Magyar Tudományos Akadémia 1918 óta gondosan félre tett minden kiadványt az erdélyi könyvtárak számára megfelelő példányban. Most ezeket a példányokat sürgősen eljuttatják az erdélyi könyvtáraknak.

* Felhívás. Szieferling Károlyné ezúton értesíti férjét, hogy Nagyváradra leányával együtt megérkezett és a Károly-park háta mögötti menhelynél található. Kéri őt keresse fel azonnal, vagy adjon magáról életjelet, aki a férjét ismeri, hívja fel figyelmét ezen közlésre.

PINTÉR LÁSZLÓ DR. NAGYVÁRADRA KÖLTÖZIK. Pintér László kanonok, felsőházi tag, a magyarországi német népművelődési egyesület elnöke, aki ezt a tisztséget évek óta közmegegyezéssel tölti be, hír szerint elhatározta, hogy visszavonul az egyesület éléről és lemond elnöki tisztségéről. Pintér László, aki nagyváradai kanonok, az egyházmegye visszatérése alkalmából ugyanis elhatározta, hogy Nagyváradra költözik.

RAJKÓ-zenekar a Doriánban

MŰSOROS EST A MENEKÜLTEK JAVÁRA. A nagyváradai Lorántffy Zsuzsánna egyesület szeptember 21-én este fél 9 órai kezdettel a Szigligeti-színházban a menekültek javára műsoros estet rendez. Az est rendezésében a nagyváradai magyar nők felekezeti különbség nélkül résztvesznek. Dr. Verzár István né felhívja a magyar asszonyokat és leányokat, hogy vasárnap, szeptember 15-én déli 12 órakor, templom után, a Magyar Házban szíveskedjenek megjelenni, hogy a jótékony célú est rendezésének kérdéseit megbeszéljék, különösen azt, hogy az előképben, amelyhez 60 személy szükséges, kik óhajtanak résztvenni.

NÉGY FOGOLY A CHAZERONI KASTÉLY KERTJÉBEN... Rómából jelentik: A Messagero vichy jelentése szerint a chazeroni kastélyban délutánonként négy foglyot lehet látni, amint a kastély udvarán sétálnak. Ezek: Camelin, Daladier, Reynaud és Mandel, akik egymásután végzik el délutáni sétájukat a kastély hatalmas kertjében.

Bazilli-Deák

műszaki üzlet

szept. 10-től kezdve

felszámolás alatt.

Olcsó kiárusítás!

A VÁROSPARANCNOK ELNÖKLESEVEL BIZOTTSÁG ÁLLAPITOTTA MEG AZ ÚJ UTCA-ELNEVEZÉSEKET. Nagyvárad. Saját tud. Az elmúlt napokban a városparancsnok elnöklésével bizottság ült össze, amely a szükségessé vált utcaelnevezések rendezésével foglalkozott. A bizottság elsősorban az utca átkezelési munkát végezte el. Mintegy harminc új utcanevet adtak. Felülvizsgálták a régi magyar elnevezéseket is és azok nagy részét jóváhagyták. Igen sok új utca épült azonban, főleg a külső városrészekben, amelyeknek csak román nevéük van. A bizottság a jövő héten folytatja munkáját.

ERDÉLYI KASTÉLY a Doriánban

* Gyors-gépirás és levelezés tanítását megkezdtem. Radó László, Várad Zsigmond-utca 29-a. szám.

HAZAJÖN UDVARDY IGNÁC, A PREMONTREIEK NYUGALMAZOTT RAJZTANÁRA. Nagyvárad. Saját tud. Mintegy két hónappal ezelőtt történt. Udvardy Ignác festőművész, a nagyváradai premontréi gimnázium népszerű, közbecsülésben álló nyugalmazott rajztanára, régi szokásához híven, elment a Körös-partra festeni. Kis blokk volt nála és aquarell festék. Nem gondolt Udvardy mester arra, hogy akkor még a falevelrebbenés is irredenta megnyilatkozás volt, leült háromlábú festőszékére és pingálni kezdett. De alig tett egy-két ecsetvonást, ott termett egy csendőr és előállította a rendőrségre. A román hatóság igen komolyan vette a dolgot: Udvardynak mindössze 12 órai időt adtak holmija összecsomagolására s még aznap este áttették a határon. Azóta egy zalamegyei községben élt Udvardy. Lejárt a Balaion mellé és ott festette finom, hangulatos képeit. Most aztán haza készül Váradra ő is és amint lehetséges, visszatér abba a városba, ahol csak megértést, szeretetet talált az ő értékes, kulturált művészegyenisége.

Temetés. Özv. Doby Lajosné szül. Bigus Anna 81 éves korában Nagyváradon elhunyt. Temetése szombaton délelőtt 11 órakor lesz a Hallerkápolnából. (Erdélyi „Concordia“.)

RAJKÓ-zenekar a Doriánban

A nagyváradai unitárius egyházközség hírel. A nagyváradai unitárius egyházközség híveinek szíves figyelmét felhívja arra, hogy f. hó 14-én a 11 órai istentisztelet végzetével keblitanási gyűlést tart. Tekintettel a múltban át-szenvedett nehézségekre, amidőn még egyházi ügyeinket sem végezhetjük szabadon s emiatt nagymértékben maradtak rendezetlen egyházi ügyek. Kérjük ez alkalommal keblitanácsolókat, hogy teljes számban jelenjenek meg. — Az unitárius lelkesízi hivatal a Keskeny-utca 36. sz. alatt van és ott híveink a lelkesízi a napnak minden szakában megtalálják. — Az unitárius imaház a Horthy Miklós-u. 2. sz., I. em. helyiségben van, ahol minden vasárnapon délelőtt 11 órai kezdettel tartjuk istentiszteleteinket.

CORSO Mozgósínház

Magyar Hangos film!

JÓKAI MÓR legszebb regénye filmen

Az új földesúr

Filmre írták: HUNYADY SÁNDOR és GAÁL BÉLA.

Zene: Polgár Tibor és Ránky György.

Szereplők: Somlay Artur, Egy Mária, Csontos Gyula, Rózsahegy Kálmán, Gordon Zita, Jávor Pál, Mály Gerő.

Legújabb Magyar Híradó. — Számozott helyek!

A legendás híru magyar légierő egyik nagy bombavetőjét mutatja be ez a képünk. Bombákat raktároznak el a gépgyomrában.

A legmodernebb légharító ágyúk őrködnek a magyar városok és falvak biztonsága felett.

Sárbataposták a román katonák a német és az olasz zászlókat

Kolozsváron egy Maniu-gárdista orvul rálőtt egy rendőrré

Kolozsvárról jelentik: (MTI.) Csütörtök délelőtt Kolozsváron a Ferenc József-utcában haladó egyik magyar rendőrré egy román férfi lövést adott le, majd menekülést kísérelt meg. A közönség azonban elfogta. A rendőr nem sebesült meg. A merénylőt csak a közbelépő rendőrök mentették meg a feldühödött tömeg dühétől. A támadó román férfi Maniu-gárdistának mondta magát.

Szászrégenben a bevonuló honvédség fogadására a magyar lakosság díszkaput állított, amelyet a Kormányzó, valamint Hitler és Mussolini képe

díszített. A kivonuló román csapatok a nagy gondal és szeretettel elkészített díszkaput tankkal összetörték, a Kormányzó, valamint Hitler és Mussolini képét s a német, olasz és magyar lobogót sárba taposták. A magyar zászlót pótolni tudták, a díszkaput újra összeállították, de olasz és német lobogót már nem tudtak keríteni.

Hasonló eset történt Nagybanján és Szászfenesen is, valamint több más községben, ahol a kivonuló román csapatok a német és olasz lobogót sárbataposták.

Restaurálható-e a váradi városház lépcsőházának mennyezete?

Mi lesz a vármegyeház nagytermének elpusztított kazettás mennyezetével?

Nagyvárad. Saját tud. Nagyvárad szép városháza tornyán magyar trikolorot lenget a szél. A régi váradi azonban, ha felmegy a széles főlepesőn, mely bánattal töltheti el, hogy a románok uralma alatt nyomtalanul eltűntek a városházi lépcsőház gyönyörű falfestményei, amelyekkel Udvary Béla díszítette az előcsarnokot még 1904-ben.

Ezek, a magyar történelemből vett képek, temperával voltak felfestve s nem tudjuk, hogy vajon restaurálható-e és visszaszerezhető a rájuk kent fehér vakolat alól? Pedig ezek a freskók művészi értékűek s melegsé, meghitté és ezenkívül történelmi jelentőségűvé is tették a palotát.

A lépcsőház mennyezetén Szent László halottas kocsiját festette meg Udvary, amint angyalok ragadják Váradra és a kocsi két, angyalra támaszkodó Hungária alak követi, mély gyászban. Ennek a legendának történelmi jelentősége van.

A mennyezet alatti függőleges „arcus triumphalis” szerű falon tryptichon van, amely

VITÉZKÖTÉSEK,

zászlóbojtok, arany- és ezüstszinórok, forma-ruha díszek és mindennemű színór és gombárukat készít

Seiler
paszománys

Kossuth Lajos utca 9 (az udvarban)

Nagyvárad bevételét ábrázolja, 1692-ben. A török pasa kivonul a várból, Heiszler tábornok pedig serege élén bevonul Váradra: ezt a történelmi jelenetet örökítette meg ez a falkép. Csak örökítette.

Mert néhány évvel ezelőtt a nyári hónapokban két hétre lezárták a városháza főkapuját s ez idő alatt bemeszelték a freskókat és román díszítéssel ékesítették a falakat. Hogy a freskókat lekapták-e előbb, nem tudjuk. Szakszerű restaurálásra lesz szükség, hogy a gyönyörű falképek előkerülhessenek, ha egyáltalában ott vannak még a malter- és mésztéreg alatt?

Ehhez hasonló vandálizmussal pusztították el a vármegyeháza nagytermének gyönyörű kazettás mennyezetét is. Ennek helyreállítása is nagy munka elé fogja állítani a város, illetve a megye szépművészeti bizottságát.

Szakértői vélemény a városházi freskókról

Alkalmunk volt beszélgetést folytatni a városházi eltüntetett falfestményekről Molnár Róza festőművésznővel, aki szakember: nemcsak a Székelyföldön, hanem Budapesten is végzett falfestmény restaurálást, mindenkor teljes sikerrel. Molnár Róza kijelentette, hogy a temperafestéket úgy beissza a fal, hogy azt leválni onnan nem lehet és így feltétlenül meg kellett maradni az Udvary falképeknek is. Ő maga részéről készségesen elvállalná a városháza lépcsőházi falának és mennyezetének restaurálását is, ha erre a várostól megbízást kapna. A város figyelmébe ajánljuk a nagysebességű művészeti munkásságát.

Nagyvárad város tűzoltóparancsnoksága.
6—940. szám.

Felhívás

Felkérem az önkéntes tűzoltó-testület volt tagjait, hogy 7. évi szeptember hó 15-én, vasárnap délelőtt 11 órakor a tűzoltólaktanyában jelenjenek meg.

A tűzoltótestület tulajdonát képező személyi és egyéb felszerelést is hozzák magukkal. Nagyvárad, 1940. szept. 12.

Rehák Tamás s. k.
tűzoltóparancsnok

Leégett egy petróleumkút a Prahova völgyében

Bukarestből jelentik: A Prahova völgyében egyik petróleum telepen Gura Ocniței falu határában leégett egy petróleum-kút. A tüzvész elpusztított a petróleum-kút mellett két raktárt és egy házat is. A kár eléri a két millió leit. A tüzet csak nagy nehézségek árán tudták lakalizálni és az a veszély fenyegetett, hogy a környék összes petróleum kútjai tüzet fognak. A tüzvész okát még nem tudták megállapítani.

Román sporteredmény

Románia — legalább papíron — mindent elkövet a sport fejlesztésére. Ime egy módszer, amely csakugyan csúcsteljesítményre vezetett.

Tegnap este a Káptalansoron hazafelé tartottam. Utóérett egy magas, sovány, rongyos fiatalember s mellettem elhaladva, felsohajtott:

— Csakhogy már Váradra érkeztem! Megszólítottam:

— Honnan jön?

— Egyenesen Beszarábiából — gyalog. Két és fél hét alatt kilencszázötvenhárom kilométert gyalogoltam Kolozsvárig, ahol a bevonuló magyar katonák ma vonatra tettek és ideig hoztak.

— Miért kellett ilyen szörnyű utat gyalog megtennie? — kértem tovább.

— A kapitányom, akinél két évig szolgáltam s ezalatt egy fillér zsoldot sem kaptam, lehúzatta rólam minden ruhámat s mikor egy szál uszónadrágban álltam, kijelentette: mehetek Isten hírével, le vagyok szerelve. Kértem a civil ruhámat, az elmaradt zsoldomat, az előírt vasuti jegyet. Kaptam két pofont s a kapitány azt mondta, menjek Horthyhoz ruháért. Szegény parasztoktól kaptam pár rongyot s néha ételt is.

— Hová való és most mihez kezd?

— Nagyszántóra való vagyok, de nem megyek haza. Megfogadom a kapitányom szavát és ruhát kérek Horthy Miklós kormányzó urtól. Beállok a magyar hadseregbe. De kerüljön csak egy is a kezém közé!.

Tűztenger Londonban és Délkelet-Angliában

Naponta tizezer repülőgép fogja támadni az angol fővárost

Berlinből jelentik (DNB.): Német felderítő repülőgépek csütörtökön megállapították, hogy London összes külvárosainak és belső területeinek képe a levegőből egyszerűen nem ismerhető fel. A megfigyelők még most is 33 helyről jelentenek tüzet. Az egyik tűzfészek átmérője mintegy 500 méter.

Berlinből jelentik (DNB.): Az Anglia elleni légi támadásból visszatérő német repülőkötelek új tűzvésekről tesznek jelentést, amelyek csütörtökön az esti órákban Délkelet-Angliában keletkeztek. A repülőgépek Londonból jövet, a felhők felett repültek s a párátegen keresztül vörös fényt vettek észre. Néhány gép alacsonyabba szállt és több égő csarnokot, bizonyára hangárokat, figyelt meg. Még mielőtt az angol légvédelem beavatkozhatott volna, a német repülőgépek eltűntek a felhők között s közben a vasútvonalon lobogó tüzet észleltek.

Angliában már számolnak a német szárazföldi támadással.

Newyorkból jelentik: Az amerikai lapok londoni tudósítói azt jelentik, hogy nagy munkáscsapatok dolgoznak szakadatlanul a víz- és gázvezetékek helyreállításán. Az angol fővárosban általános a vélemény, hogy ha a mostani légi támadások elérik a tetőpontjukat, német szárazföldi támadással kell számolni. Ezzel kapcsolatban nemcsak azokat a jelentéseket említik meg, amelyek a német úszályhajóknak holland partok mentén történt összehúzásáról szólnak, hanem azt a szerdai berlini kijelentést is, mely arról szól, hogy a közeli napokban 24 órán belül négyzben törnek London felé a német légi kötelékek. Ezek egyenként 2500 repülőgépből állnak, tehát naponta 10 ezer repülőgép fogja támadni Londont. Az angol fővárosban a szerdai nap a mentési munkálatok jegyében telt el. Az elpusztult üzletházak romjai alól még mindig kerülnek elő holttestek és sebesültek, úgy hogy a halottak pontos számát még nem lehetett megállapítani.

A német parti tüzérség harca egy angol hajókaraván ellen.

Berlinből jelentik: A Német Távirati Iroda értesülése szerint egy angol hajókaraván szerdán megkísérelte a doveri kikötő elhagyását. A német parti tüzérség erre tüzelni kezdett a kikötő kijáratára. A rossz időjárási viszonyok miatt azonban a hajókra elért találatokat nem lehetett megfigyelni.

Londonból jelentik: Német felderítők megállapították, hogy az elmúlt éjszaka a woolwichi negyedben eltalált fegyverraktár még mindig lángban áll. Német harci kötelékek csütörtök délutáni fegyveres felderítésük során támadást intéztek délkelet angliai és londoni repülőterek és ipartelepek ellen.

Új léghárító módszerrel kísérletezik Anglia.

Londonból jelentik: Mig a csütörtökre virradó éjszaka nagyrészt nyugalomban telt el, péntekre virradóra a város belterületén a léghárító ágyuk élénk tüzelését lehetett hallani. Hivatalos közlés szerint ezen az éjszakán alkalmazták először az újabb s az eddiginél állítólag hatékonyabb léghárító módszert. A Szent Pál székesegyházat elkerítették. A külső városnegyedekből, amelyeket eddig a legtöbb támadás ért, bérkocsikon szállítják el a lakosokat.

Londonból jelentik: Az angol rádió péntek reggeli közlése szerint csütörtök este — angol időszámítás szerint 20 óra 14 perckor — ismét légi-riadó volt Londonban. Londont magát nem bombázták. Az éjszaka London környékén néhány bomba csapódott le. Egy bomba elzárta az egyik

előváros főútvonalát. Egy másik városnegyedben a bombák eltaláltak egy viztoronyt.

Sűrűn lakott belga területeket bombáztak a brit repülők.

Brüsszelből jelentik: Péntekre virradó éjszaka angol repülőgépek nehéz bombákat dobtak le olyan brüsszeli külvárosokra, amelyek sűrűn lakottak és távol vannak minden katonai célponttól. Több lakost álmában öltek meg a bombák. A brit repülők az elmúlt éjszaka más belga lakott helyeket is bombáztak. (MTI.)

A vén Lupescu — és a „gyerekek” ...

A vén Lupescunak törzsasztala volt a Corso-ban, amíg Károly király a palota jobbszárnyának újjépítése és megnagyobbítása során le nem romboltatta azt a pompás épületet, amelyben Bukarest akkori legszebb kávéháznak eleven élete folyt. Ott ült naphosszat a csúf pocakos öreg ember, pöttyödi tokjával, lefityegő húsos ajkával, látszólag mindig álmosan, mint egy jól táplált, szenderegny készülő sertés. Szemben a királyi palota bal-szárnyán nagy építő munka folyt, rengeteg munkás hordta a téglát, keverte a betont, rakta a falat s a roppant munkahelyen a vállalkozó irodájának hevenyén odaépített bódéja fölött a Lupescu név ékeskedett. Oriási üzlet volt ez, megérdemelte volna még az utánajárást is, de a vén Lupescunak ennél sokkal nagyobb gondjai voltak; fiatal és bünyösen tehetségtelen színésznők számára kellett mondvacsindát színházat fenntartania és hasonló kevésbé építő jellegű vállalkozásokba kellett befektetnie a királyi palota építésének hallatlan jövedelmeit.

Mindig ezeknek a vállalkozásoknak a gondja, fáradsága és macskajaja felhőzött húsos homlokán. Sűrűn itta a cujkákat és a török feketéket, nem is igen ült az asztalánál senki, nem mintha nem akadt volna tisztelője, hanem mért határtalanul unalmas és rossz-szagú volt az öreg. De mindennap akadt tréfacsináló, aki az ifjú párok örömszüleinek kijáró kedvesen udvariás kérdést intézte hozzá:

— No, apus, hogy vannak a gyerekek?

Az öreg ilyenkor kissé magához tért szunnyadozásából és egykedvűen dörmögte:

— Csak úgy szegényesen.

Nem tagadta meg fajtáját: volt érzéke a humor iránt. Mikor lelkendezve hozták neki a hírt, hogy szörnyű jelenetek játszódtak le a palotában: Carolica összeverekedett Nicolae-al, revolvert rántotak egymásra, Mária közbevetette magát, hogy testével védje meg fiait egymás haragjától és súlyosan megsebesült... a vén Lupescu egyetlen arcizma sem rándult meg és ezt felelte:

— No, szép kis pereputtyba kerültem.

Valahogy a román közvélemény nem is róta fel bűnül ezt a belekerülést, még az üzleteket sem, amelyeket magas kapcsolatai révén lebonyolított. Nem tartozott még a vasgárda üldözöttjei közé sem, amely pedig bosszút lihegve kereste, hajszolta leányját, a híres Lupescut, aminek helyes magyar fordítása nem is Lupescuné. A vasgárdának hatalmas kém-szolgálatra, óriási iratkészlete volt Lupescuné asszonnyal kapcsolatban. Minden lépéséről, minden akciójáról tudni akart és tudott is. Egész különítmények nyomozták, hol őrzik, rejtegetik a hatalmas királyi szeretőt, mikor tartózkodik a sinaiai kastélyban, mikor a Ca-

Berlinből jelentik: (DNB.) A német véderő főparancsnoksága közli:

— Egy tengeralattjárónk elsüllyesztett hat felfegyverzett ellenséges kereskedelmi hajót, összesen 37 ezer 600 tonna tartalommal. Az éjszaka folyamán Észak- és Nyugat-Németország felé lerepülő angol repülőgépeknek nem sikerült elérni céljukat Lakónegyedekre és egy falura ledobott bombák csekély kárt okoztak. A mi fegyveres felderítéseink során Dél-Anglia felett bombákat dobtak le repülőink a londoni, brightoni, hambury-i ipartelepekre és más helyiségekre. A Man sziget közelében sikerült egy 8000 tonnás kereskedelmi hajót súlyosan megromgálni. Szeptember 13-ra virradó éjszaka angol repülőgépek ismét bombákat dobtak London és Liverpool kikötőjére. Több helyen tüzet és robbanásokat idéztek elő. Angol kikötőket újból aknákkal zártunk el és ellenséges repülőgépeket lőttünk le. Egy repülőgépünk eltűnt. Szeptember 13-ra virradó éjszaka ellenséges erők megkísérelték a boulognei kikötő lövését. Az ellenséget parti ütegek elűzték.

lea Victoriei uti palotában s mikor valamelyik távoli villában, ahová a király vadászni vagy üdültni készült. És reszkettek az indulattól, hogy kézrekerítsék és kiirtsák a föld színéről őt is a szellemet is, amelyet képviselt és amelyet a román állampolitika mozgató erejévé sikerült tennie. De óriási biztonsági apparátus őrködött felette, amelynek védő övezetén megtörték a vasgárdisták fenyegető szándékai.

És sem az ifju szellemi és politikai mozgalmak erőfeszítései, sem pedig az öreg puritánok tanácsai nem tudtak véget vetni ennek az állami ügygyé magasosodott szerelmi kalandnak, ami lassanként a becsvagyó és féltékeny hatalmi törekvésű király minden államvezetési cselekvésének oka és célja lett. Lupescu asszony miatt kellett új alkotmánnyal megajándékozni a nemzetet, az ő jelenléte miatt ingadozó trón alátámasztására kellett intézményeket és szervezeteket létesíteni, amelyek lefoglalták a nép szellemi és anyagi erejének legjavát, ő miatta kellett béklyóba kötni a politikai életet, a közéleti lelkiismereteket, az erkölcsi megújulásra törő akarásokat miatta kellett lemészárolni a jóakarató fiatalok százait és erkölcsileg lehetetlenné tenni a húsos faszék köré szívesen csoportosuló véneket s a miatta mégis-mégis kétséges királyi jövő biztosítására kellett olyan hatalmas üzleti vállalkozásokkal kiszítványozni az ország népének minden teljesítő erejét, mint amilyen többek között a román hadsereg felszerelése is volt.

Ebben a szellemben azonban olyan országot újjépíteni, amely egyébként is magában viselte a homlás csíráit, nem lehet. A zsidó asszony szellemének uralma sietlettel a tragédia bekövetkezéséért, a tragédiáért, amely elsőpörte az uralkodót és az állam újjászervezésének, a tisztogatásnak lázas tevékenységét indította meg a szép vörös asszonnyal együtt elűzött király diestelen menekülésének nyomában.

Ez a lázas munka minden nap új szennyeket fedez fel, új fekélyeket fakaszt, egykori tekintélyeket ránt le és juttat segycsorbába és sárba tiporja a koronát, amelyet a szerelméért országot, becsületet, hitet, mindent feláldozó király ugyancsak a vöröshaju démon miatt nem is akart soha a fejére tenni.

És miatt Bukarest a bűnösök felkutatásának hevíletében ég, az elkergetett király befogadtatásért esedezve házal és kilincsel a demokratikus államok kormányainál, s legutóbb Kanadában talált visszautasításra, mert bukkott uralkodók, rontó szellemek bevonulása ott sem kívánatos.

Senki se tudja ma még, hogy a bujdosó király s szép zsidó asszonya hol talál otthonra és a velük tartó vén Lupescu melyik távoli város politikai és ügynök-kávéházában fogja megszakított szenderegését folytatni, kedves palinkái és fekete-kávái mellett.

Jávor Béla.

DORIAN-filmszínház — HUNYADI SANDOR színműve:

Főszereplők: Mezey Mária, Tasnády Fekete Mária, Páger Antal, Vaszary Piri, Gózon Gyula, Greguss Zoltán, Simon Marcsa stb.

Rajkó rapszódia. — Legújabb magyar hiradó. — A honvédség bevonulása Szigetre, Szatmára, és Nagyváradra.

Erdélyi Kastély

Eladások kezdete: 2-4-6 és 8 óraker. Vasárnap délelőtt 11 óraker matiné mérésektel belyárakkal.

SZÍNHÁZ

Táray Ferenc, a kolozsvári Nemzeti Színház új igazgatója nyilatkozik művészi tevéseiről

A magyar színházi kultúra életében nagy jelentőségű szerep vár a kolozsvári Nemzeti Színházra. A kultuszminiszter Táray Ferencet, a Nemzeti Színház kitűnő művezetőjét, a nagyműveltségű színházi szakembert nevezte ki a kolozsvári Nemzeti Színház igazgatójává.

A visszacsatolt Erdéllyel hazatért az ország nagymultu színháza és az új igazgató kinevezése után rövidesen megkezdődik a nagylétszámú társulat toborzása is. A Nemzeti Színház az eddigi tervek szerint mintegy hat hét múlva rendezi meg egyhetes kolozsvári vendégjátékát és ennek során a *Zenélő óra*, a *Bizánc*, az *Új haza* és a *Bánk bán* kerül előadásra. Az ország első színházának művészei egy hétig maradnak Kolozsvárott. A *Zenélő óra*-ban és a *Bizánc*-ban fellép Táray Ferenc is, akit a kolozsvári közönség így először mint színészt üdvözlöl és csak később mutatkozik be igazgatói minőségben.

Megkérdeztük Táray Ferencet, milyen tervei vannak a kolozsvári Nemzeti Színház vezetésével kapcsolatban?

— A kultuszminiszterrel még nem tárgyaltam és így részleteket még korai volna mondanom — felelte. — Nagy vonalakban azonban már kialakult bennem a művészi vonalvezetés gondolata. *Keresztény és nemzeti színházat akarok csinálni* fiatal, új tehetségekkel. A jelenlegi társulathoz meg tartom azokat, akik az új nyílnak megfelelnek, hiszen a hosszú évi rahoskodás után ennyit — úgy érzem — megérdemelnek.

— Hogyan egyeztetni össze az igazgatói működést a budapesti szereplésekkel és a filmzéssel?

— Németh Antal igazgatóval beszélgettem erről és megállapodtam abban, hogy néhány reprezentatív szerepet eljátszom évente a Nemzeti Színházban. Megtalálom majd a módját annak is, hogy egy-két filmszerepre is jusson időm. Természetesen ez aligha lehet a kolozsvári társulat megszervezésének idejében, hiszen drámai, operai és operett-társulatot kell toboroznom, ami nem kis munka lesz.

— Állandó kooperatív munkát szándékozik folytatni a budapesti Nemzeti Színházzal és Operaházzal. Az eredeti bemutatók mellett a két színház darabjait játssza majd a kolozsvári Nemzeti Színház is az eredeti budapesti ruhákkal és díszletekkel, sőt néhány fővárosi főszereplővel. A legszenvedelmesebb cél, amit kitűztem magam elé: *fiatal magyar tehetségek nevelése*. *részint a budapesti Nemzeti Színházzal.* Azért mondom, hogy csak részint, mert azt akarom, hogy a kolozsvári színház vissza nyerje régi nimbuszát és legyenek olyan nagy színészeink is, akik semmi körülmények között nem hajlandók Pestre jönni. Ezzel elérem azt, hogy a dícsőséges múltú színház újra egy színvonalon lesz a budapesti Nemzeti Színházzal.

— Boldog vagyok — folytatta nyilatkozatát Táray Ferenc, — hogy engem ért ez a kitüntető megtiszteltetés. Magam is erdélyi vagyok s a kolozsvári Nemzeti Színháznak két ízben is voltam tagja, másodsorú öt évig egyfolytában, a román megszállás alatt. Kolozsvárott lakik édesanyám, akit nyolc éve nem láttam — erre a találkozóra is boldogan készülök.

Táray Ferenc személyében a kolozsvári Nemzeti Színház olyan igazgatót kapott, aki minden bizonnyal derekasan megállja a helyét az új posztján.

A színházi iroda közleményei:

„Legyen úgy, mint régen volt

Minden várakozást fölmúluló óriási érdeklődéssel indult diadalmas útjára Erdélyi Mihálynak, Magyarország legnépszerűbb operett írójának nagyszerű, Erdélyben letiltott műve, a *Legyen úgy, mint régen volt*. Az operett nagyvárosi levegője, színporkázóan szellemes szövege, fölbemésző zenéje nálunk is nagy sikerre tarthat számot. Lázás izgalommal készült fel az együttes a darab színrehozatalára és egytől-egyig tudásuk legjavát adják, hogy kiérdemeljék a további bizalmat. Az előadások szenzációja: Erényi Böske vendégfellépte, Bihari Zoltán

bonvivant bemutatkozása Nagyvárad közönségének. Hegyessi Ferenc ötletes rendezése, a teljesen új díszletek, a ragyogó szereposztás.

A *Legyen úgy, mint régen volt* főszerepeit Erényi Böske, Erős Irén, Boros Manci, Kőszegi Dusu, Rappert Dódi, Bihari Zoltán, Hegyessi Ferenc, Haller Sándor, Derecskey Pál, Solti Miklós, stb. játsszák. A zenekart Schreiber Alajos vezényli.

Az újdonság pénteken, szombaton, vasárnap és hétfőn este fél 8 órai kezdettel van a színház műsorán, mindenkor a bemutató előadás szerint. A nagy érdeklődésre való tekintettel jegyekről ajánlatos lesz elővételben gondoskodni.

— **Nótáskapitány.** Vasárnap délután 4 órakor rendezes helyárrakkal kerül ismét színre Farkas Imre nagyszerű operettje a Nótáskapitány a bemutató előadás szerint.

Heti műsor:

Péntek este fél 8 órakor: **Legyen úgy, mint régen volt.** Erdélyi Mihály nagyoperettje. Főszerepben: Erényi Böske, Kőszegi Dusu, Erős Böske, Rappert Dódi, Boros Manci, Hegyessi Ferenc, Haller Sándor, Derecskey Pál, Berengh Béla, Solti Miklós, stb.

Arcékiadatok

Szavanként 10 fillér, állást keresőknek 25% kedvezmény

Allást nyee

Nyugdíjas

jobb házaspárnak okt. 1-től apr. 1-ig szép szobába konyhás lakást adok házfelügyeletért. Cim a kiadóban.

Gyermekszertő

cseledeány keresetiek. Nagyvárad, Balassatér 5. Lobodka. 1—3-ig.

Fűszerkereskedő

segédet, fiatal, lehetőleg helybelit és kifutó fiút keres Hangya. — Nagyvárad, Uri-u. 8

Kifutófiút

felvez Mezey fűszerüzlet, Nagyvárad, Szt László-tér.

Jó családból való

menekült fiút tanulónak teljes ellátással felvez Bessenyei István kályhás, Nagyvárad, Huszár-utca 15-a.

Allást keres

Allást

keres 17 évi gyakorlattal bíró, menekült ápolónő, esetleg gyermek mellé. Cime: Sarkózi Mária, Nagyvárad, Kaszárnya-u. 12.

Pénztárkezelésben,

nyelvelésben jártas keresztény nő több évi gyakorlattal állást keres. Cim a kiadóban.

Lakás

Butorozott szoba

fürdőszoba használattal kiadó. Boer Péter, Nagyvárad, Costa Foru-utca 26. Komendáns rét.

4 szobás

komfortos magánház azonnalra eladó vagy kiadó. Érdeklődni or Lintner Béla ügyvédnél, Nagyvárad, Uri-u. 27. Telefon 16-26.

Azonnalra

kiadó 2 szobás komplett lakás, Nagyvárad, Rákóczi-ut 49, illetve Parintele Danila-utca 7. szám.

Kiadó

2 szobás urilakás és butorozott szobák. Pável-utca 20. sz. Házfelügyelő.

Butorozott szoba

különbejárattal, magános urnak kiadó. — Nagyvárad, Iskola-utca 10. szám.

Kiadók

Gerliczy palotákban 2 és 3 szobás, teljes komfortos lakások. 2 nagy helyiség raktárnak, vagy műhelynek. Érdeklődni: Rákóczi-ut 42. szám.

4 szobás komfortos lakás azonnalra kiadó, Színház-utca 4. szám alatt, a város központjában. Értekezni lehet: Nagyvárad, Rákóczi-ut 16. szám. Dr Sarkady.

Adás-vétel

Erdőbirtokot

kitermelésre is legalább évi 60.000 ürméter, — továbbá 200 holdig birtokot kastélyval vagy urasági lakkal keresek ügyfelem részére október 1-ig Nagyváradon, Szent János-utca 35. sz. Dr Miskovszky Jenő ügyvéd, Budapest, — Szondy-u. 11.

Hasznáit

ablakok, ajtók, butorok eladók. Megtekinthető: Nagyváradon, Vámbáz-utca 49. szám alatt.

Eladó

egy modern parketés, 2 szobás, előszobás, fürdőszobás és pincelakásos új ház. Gyönyörű udvari és kerti berendezés. Nagyvárad, Lovas-utca 17-a szám. Ügynökök díjazva.

Varrógép,

rádió szekrények és ágyak, szobabutorok elköltözés miatt sürgősen eladók. Nagyvárad, Speranta 18. sz. Püspöki-uti végállomásnál.

PUHA ÖLMÖT állandóan vesz a Szent László-nyomda r. t.

Különféle

Bécsi születésű

egyetemi hallgató német órákat ad. Középszintű elköltözését biztos eredményre vállalja. — Cim: Nagyvárad, Kórház-u. 47-1.

Iratok

magyar szövegre való fordítását és hitelesítését eszközli: „Express” ügynökség: Irada nagyvárad, Bókja Mosolli-tér 12. szám.

Menekültek!

Komoly kereskedővel keresztény, társulónak kevés tőkével. — Cim: Furák, Nagyvárad, Szent János-u. 47.

Akik

magánházat, bérházat, bármilyen ingatlant eladni, venni akarnak, keressék fel Popovics ingatlanforgalmi irodát Nagyvárad, Szent János-utca 6. szám. Telefon 15-67.

3 szobás

modern utcai lakások és egy szoba, fürdőszobás lakás kiadó. Érdeklődni: Nagyvárad, Csengeri-utca 2.

Ridzyk György

keresztény lakatosmester. Mindennemű lakatosmunkát vállal, — kasszanyitás és javítás. Kossuth-utca 16.

Szülők!

Bármilyen osztálybeli rendezés magántanulóknak előkészítését felvállalással vállalom. **Fizetés csak akkor, ha a diák átment.** Karácsonykor, húsvétkor vagy év végén. Az előkészítést szeptember 15-én megkezdem. Cim: Korvina könyvkereskedő, Nagyvárad, Szent László-tér 2. szám.

INGATLANT

venni, eladni, cserélni akar, forduljon dr Simonyi ingatlanforgalmi irodához, Nagyvárad, Rákóczi-ut 2.

Magyar

nyelvtanfolyamot rendez főgimnáziumi tanár, román iskolába járt tanulók részére. (Nyelvtan, helyesírás, fogalmazás). Jelentkezés csütörtökön reggel 8 órakor a Szt László reál-gimnázium (volt Gózdú) földszint 21. termében.

Ingatlan venni-eladni akar forduljon **BALOGH** ingatlanirodához Pável utca 19.

Középszintű elköltözés teljes ellátásra felvezek. Nagyvárad, Csengeri-utca 2. szám. Dr Julierné.